

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет дизайну
Кафедра графічного дизайну

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

Розробка дизайн-макету книги з ілюстраціями до новели М. Хвильового
«Я (Романтика)»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 022 Дизайн

Освітня програма Графічний дизайн

Виконала: студентка групи БДг 2-21

Думич А.С.

Науковий керівник доктор. філософії

Васильєв О.С.

Рецензент д.мист., доц. Безугла Р.І.

Київ 2025

АНОТАЦІЯ

Думич А. С. Розробка дизайн-макету книги з ілюстраціями до новели М. Хвильового «Я (Романтика)». – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 022 Дизайн – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2025 рік.

Кваліфікаційна робота присвячена розробці дизайн-макету книги з ілюстраціями до новели Миколи Хвильового «Я (Романтика)» – одного з найвидатніших творів української літератури доби Розстріляного Відродження. Проаналізовано особливості візуального оформлення сучасних та класичних друкованих видань української літератури. Досліджено особливості візуального сприйняття інформації у дорослих читачів, виділено основні інструменти та підходи до створення ілюстрацій та розробки книжкових обкладинок. Проведено аналіз дизайну відомих серій книг українського видавництва. Визначено ключові мотиви, образи та ідеї твору М. Хвильового «Я(романтика)».

Результатом стало створення авторського макету книги, який поєднує текст новели з серією ілюстрацій, що розкривають внутрішній світ головного героя та підсилюють драматизм історії. У роботі було враховано уподобання цільової аудиторії, візуальну ієрархію, технічні особливості поліграфії та використано сучасні інструменти цифрової графіки.

Ключові слова: графічний дизайн, книжкова ілюстрація, книга, обкладинка, українська література, Микола Хвильовий.

SUMMARY

Dumych A. S. Development of a design layout of a book with illustrations for M. Khvylevy's short story "I (Romance)". – Manuscript.

Qualifying work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 022 Design – Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2025.

The qualification work is devoted to the development of a design layout for a book with illustrations to Mykola Khvylovyi's novel 'I (Romance)' - one of the most prominent works of Ukrainian literature of the Executed Renaissance. The features of visual design of modern and classical printed editions of Ukrainian literature are analysed. The peculiarities of visual perception of information by adult readers are studied, and the main tools and approaches to creating illustrations and designing book covers are highlighted. The design of well-known book series by Ukrainian publishers is analysed. The key motifs, images and ideas of M. Khvylovy's work "I (romance)" are identified.

The result was the creation of the author's book layout, which combines the text of the novel with a series of illustrations that reveal the inner world of the protagonist and enhance the drama of the story. The work took into account the preferences of the target audience, visual hierarchy, technical features of printing, and used modern digital graphics tools.

Keywords: graphic design, book illustration, book, cover, Ukrainian literature, Mykola Khvylyovyi.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИЗАЙНУ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ ДЛЯ ДОРΟΣЛОЇ АУДИТОРІЇ	
1.1. Особливості візуального сприйняття літературного твору в дорослого читача	
1.2. Класичні та інноваційні підходи до розробки книжкових ілюстрацій...	
1.3. Сучасні тенденції дизайну книжкових видань для дорослої аудиторії...	
Висновки до розділу 1.....	
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНО-АНАЛІТИЧНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ ІЛЮСТРОВАНОЇ КНИГИ.....	
2.1. Аналіз аналогів ілюстрованих творів української літератури	
2.2. Ідейно-художній аналіз новели М. Хвильового «Я (Романтика)».....	
2.3. Визначення цільової аудиторії твору М. Хвильового «Я (Романтика)» та потреб споживача.....	
Висновки до розділу 2.....	
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА РОЗРОБКИ ВІЗУАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ НОВЕЛИ М. ХВИЛЬОВОГО «Я (РОМАНТИКА)»	
3.1. Вибір основної стилістики ілюстрацій на основі аналізу популярних тенденцій цільової аудиторії	
3.2. Розробка дизайну обкладинки книги М. Хвильового «Я (Романтика)»...	
3.3. Розробка зовнішнього вигляду головних героїв новели.....	
3.4. Створення ілюстрацій до твору М. Хвильового «Я (Романтика)».....	
Висновки до розділу 3.....	
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

На сьогоднішній день неможливо уявити сучасну друковану книгу без якісного візуального оформлення. Якісний дизайн виконує ключову роль у комунікації між читачем і автором та у створенні естетичного сприйняття літературного твору. З розвитком технологій з'являється потреба в розумінні та вмінні використовувати новітні програми. Сучасні ілюстратори вдаються до різноманітних технік та стилів, що дозволяє створювати унікальні художні рішення, які відповідають вимогам часу. Ілюстровані книги поєднують текстові та графічні елементи, таким чином формуючи гармонійний продукт, що привертає увагу читача та полегшує процес сприйняття змісту.

Актуальність теми полягає в потребі оновлення підходів до візуального представлення класичних літературних творів, зокрема через призму сучасного графічного дизайну. Такий підхід не тільки сприяє популяризації української літератури, але й дозволяє глибше занурити читача в атмосферу твору через візуальні образи. Поширення творів українських класиків серед молоді завжди було актуальною проблемою, адже поза межами вивчення шкільної програми, зацікавленість до творчості українських письменників є доволі низькою. Крім того, якісне візуальне оформлення книги має дуже сильний комерційний потенціал, оскільки не лише привертає увагу покупців до твору, а й може мати в собі цінність як предмет колекціонування. Дослідження галузі книжкової ілюстрації необхідне для подальшого розвитку видавничої індустрії.

Метою кваліфікаційної роботи є створення дизайн-проекту ілюстрованої книги для твору Миколи Хвильового «Я(Романтика)». Розробка зрозумілих ілюстрацій, що підкреслюватимуть емоційне забарвлення книги, використовуючи сучасні техніки та цифрові програми растрового редагування зображень.

У процесі реалізації проекту проведено літературний аналіз тексту, досліджено сучасні підходи до книжкової ілюстрації, визначено уподобання основної цільової аудиторії та найпопулярніших стилістичних рішень серед читачів подібної

літератури, визначено особливості та актуальні тренди візуального оформлення сучасних друкованих книг.

Завдання дослідження, які було поставлено для досягнення даної мети.

1. Дослідити актуальні тенденції дизайну книжкових обкладинок та ілюстрацій.
2. Порівняти роботи відомих ілюстраторів, зорієнтованих на певну вікову аудиторію; Визначити основні характерні композиційні рішення, які найчастіше використовують конкуренти.
3. Проаналізувати текст твору Миколи Хвильового «Я (Романтика)», визначити ключові сюжетні моменти та загальну атмосферу, яку варто зобразити на ілюстраціях.
4. Розробити дизайн персонажів твору, образи яких будуть використовуватись в ілюстраціях.
5. Створити якісну обкладинку, чіткі ілюстрації, використовуючи графічні програми.
6. Скомпонувати текстову та графічну частину роботи в фінальний продукт, готовий до використання читачами.

Об'єктом дослідження є дизайн ілюстрацій в книгах для дорослої вікової категорії та візуальне оформлення різноманітних друкованих видань.

Предметом дослідження є графічне оформлення книги Миколи Хвильового «Я (Романтика)» з ілюстраціями на основі змісту та образної структури твору.

Методи дослідження: Теоретичні та емпірико-теоретичні, а саме: аналіз наукової літератури на тему створення візуального оформлення друкованих книг; виокремлення основних тем, ідей і художніх особливостей твору Миколи Хвильового; Систематизація інформації для створення чіткої структури візуального оформлення книги; Оцінка різних підходів до створення ілюстрацій, вибір найбільш ефективної структури для розробки власного продукту; Аналіз та порівняння програм для створення графічних та векторних ілюстрацій, вибір однієї для створення роботи.

Елементи наукової новизни даної кваліфікаційної роботи полягають у поєднанні глибокого літературного аналізу художнього твору з практичним втіленням його образної структури засобами графічного дизайну. Уперше розроблено авторське графічне оформлення новели М. Хвильового «Я (Романтика)» у вигляді цілісного дизайн-макету книги, що базується на інтерпретації символічних і психологічних мотивів твору через ілюстрації, шрифтові рішення, символізм та композицію.

Практичне значення роботи полягає у створенні дизайн-макету книги з авторськими ілюстраціями до новели М. Хвильового «Я (Романтика)», що може бути використаний як основа для видавничого проєкту. Розроблений макет відповідає сучасним вимогам графічного дизайну та може слугувати прикладом оформлення художньої літератури у професійному середовищі. Отримані результати можуть бути використані у видавничій справі для підготовки ілюстрованих художніх видань та навчальному процесі для демонстрації студентам прикладу комплексного підходу до оформлення книги. Робота також сприяє популяризації національної літературної спадщини шляхом візуального осмислення та подання через художньо-естетичну призму сучасного дизайнера.

Апробація результатів дослідження. Результати кваліфікаційної роботи було представлено на VII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну» Київ, Україна, 4 квітня 2025 р. (додаток А, рис.А. 1). За результатами дослідження опубліковано тези на тему: «Мінімалізм як тенденція книжкової обкладинки в Україні» [19] (додаток А).

Також взято участь в фестивалі «Poster Challenge», організованому кафедрою візуальної комунікації Інституту мистецтва та дизайну Університету комісії національної освіти (Польща), березень 2025 р. (додаток А., рис. А.2)

Публікації. Структура і обсяг роботи відбиває цілі та завдання дослідження та складається з вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (46 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 92 сторінок (з них 67 сторінки основного тексту).

РОЗДІЛ І

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИЗАЙНУ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ ДЛЯ ДОРΟΣЛОЇ АУДИТОРІЇ

1.1. Особливості візуального сприйняття літературного твору в дорослого читача

Ілюстрація — це особлива частина книги, яку можна розглядати як візуальне представлення тексту. Правильно підібрані зображення можуть мати позитивний вплив на читача, наприклад, допомогти легко зрозуміти концепцію твору та більше поглибитись в атмосферу подій, що описані в книзі. Також дизайн видання сприяє бажанню придбати книгу, привертаючи увагу гарним оформленням. З іншої сторони, неправильно обраний стиль та кольорова гама можуть викликати негативні емоції у людей, що може не лише зіпсувати загальне враження від твору, а й в першу чергу створити хибне уявлення про суть написаного. Для запобігання подібних ситуацій необхідно детально проаналізувати твір та в першу чергу мати чітке уявлення про вікову аудиторію та особливості сприйняття візуального супроводження тексту у людей.

Багато хто вважає ілюстрації характерною особливістю саме дитячої літератури, з чим важко сперечатись, адже нині майже неможливо знайти книги для юних хлопчиків та дівчат без характерного візуального супроводу. Однак, під час розробки дизайну друкованих книг для дорослої аудиторії, активне використання графічних зображень є хоч і не настільки популярним стилістичним рішенням, але тим не менш відіграє важливу роль в сприйнятті твору читачем. На думку Марії Ніколаєвої (How Picture Books Work, 2019), багато ілюстрованих книг створюються для "подвійної аудиторії" — як дітей, так і дорослих. Вона підкреслює, що дорослі здатні інтерпретувати ці тексти на глибшому рівні завдяки життєвому досвіду та навичкам аналізу [9].

Візуальне сприйняття ілюстрацій у дорослих — це складний процес, який формується під впливом попереднього досвіду, знань, емоцій та культурного контексту. На відміну від дітей, дорослі сприймають зображення не лише на сенсорному рівні, а й активно залучають вищі когнітивні функції, такі як пам'ять, увага, інтерпретація та емоційна оцінка. Розуміння цих особливостей важливе для ефективного використання ілюстрацій у дизайні. Візуальне мистецтво особливе тим, що воно не тільки викликає звичайну зорову реакцію на світло і форму, але й активізує додаткові емоційні та когнітивні процеси в мозку. Окрім звичайного зорового сприйняття, коли ми дивимось на твір мистецтва, задіяний процес, відомий як *втїлена когніція*. Цей термін описує вплив фізичних реакцій та взаємодії з середовищем на наше сприйняття творчості [17]. Під час споглядання графічного зображення ми не лише бачимо, але й відчуваємо і переживаємо. Частини мозку, що відповідають за емоційні реакції, починають активізуватися, що спричиняє особисту реакцію на те, що ми бачимо. Це відображає зв'язок між нашим тілом і емоційним сприйняттям. У своїй фундаментальній праці "Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye" психолог і теоретик мистецтва Рудольф Арнхейм [1] запропонував новаторський підхід до вивчення візуального мистецтва — через психологію сприйняття. Його підхід зруйнував бар'єр між мистецтвом і наукою, запропонувавши нову мову опису творчості. Те, що ми бачимо, формує те, що ми думаємо — і навпаки. Арнхейм стверджує, що «форма в мистецтві є не просто візуальним елементом, а засобом вираження змісту». Кожна лінія, кожен мазок пензля має психологічний сенс. Наприклад, вертикальні лінії часто сприймаються як стабільність та стійкість, а діагоналі — як динаміка, та потенційний конфлікт. Через це художник, працюючи з формою, оперує емоціями глядача [29]. Ідеї автора можна використати в рамках дослідження щодо сприйняття графічних ілюстрацій «дорослої» літератури як теоретичне підґрунтя, адже для досягнення найкращих результатів важливо враховувати психологію цільової аудиторії під час розробки візуального оформлення видання.

Як результат, враховуючи вищевказану інформацію про вплив ілюстрацій на мозок дорослого читача, можна виділити певні особливості, які варто враховувати під час створення графічного супроводу тексту. Відмінність у сприйнятті ілюстрацій дорослими та дітьми можна пояснити різницею в розвитку мозку та активності певних нейронних мереж. Відповідно до досліджень, які вивчали взаємодію мозкових ділянок під час взаємодії з мистецтвом, дорослі демонструють більш розвинену здатність до складної когнітивної обробки інформації, що дозволяє їм сприймати ілюстрації через призму глибших психологічних та емоційних процесів. У процесі сприйняття ілюстрацій у дорослих задіяні складні нейронні механізми, зокрема візуальна кора, яка аналізує колір, форму та рух, а також медіальна префронтальна кора, яка відповідає за оцінку та інтерпретацію емоцій та значень. У дітей ж процеси, що відповідають за розпізнавання образів, ще не досягли повної зрілості, тому маленькі читачі зазвичай більше зосереджені на емоційному впливі зображення, ніж на його деталі чи складніші концептуальні елементи, та також сприймають зображення буквально, не шукаючи прихований підтекст. Під час читання книги, ілюстрації допомагають дітям візуально уявити написане, ґрунтуючись на вже зображених образах персонажів. Для дитячої літератури головними принципами візуального оформлення є простота та чіткість образів, яскравість кольорів та можливе використання підвищених контрастів, спрощена зрозуміла композиція. У випадку більш дорослої аудиторії, ілюстрації можуть мати прихований символізм та зорієнтовані не лише на суто візуальне зображення написаного, а й на емоційну інтерпретацію образів та відображення культурних і соціальних аспектів. Для дорослих книг важливим є адаптування візуальних елементів до жанру та тематики твору. Наприклад, дотримання стриманої гами кольорів та використання абстрактних форм можуть чудово відтворити написане з емоційної сторони.

1.2. Класичні та іноваційні підходи до розробки книжкових ілюстрацій

Ілюстрація в літературі — це зображення, що супроводжує текст, паралельно допомагаючи читачу візуально сприймати написане. Такі зображення роблять задум автора наочним і доступним [32]. Особливої цінності для покупця книги набуває ілюстроване видання, в якому «художнє оформлення виступає повноцінним візуальним коментарем до літературного твору, розкриваючи підтексти, поглиблюючи інтерпретацію тексту й підсилюючи емоційно-образне враження читача» [20].

Ілюстрація має давню історію, яка сягає корінням ще у прадавнє мистецтво наскельного живопису — одного з перших способів візуального переказу інформації. Перші зразки книжкової ілюстрації можна знайти в манускриптах Середньовіччя, де мініатюри не лише прикрашали текст, але й відігравали інтерпретативну роль. У часи Ренесансу ілюстрація набула нової форми завдяки розвитку гравюри. З XVIII–XIX ст. з розвитком друкарства та літератури для дітей (зокрема, казок братів Грімм, Ганса Крістіана Андерсена) ілюстрація стала невіддільною частиною книжкового мистецтва.

Ілюстрація як форма візуального мистецтва виконує важливу роль у комунікації ідей та емоцій. У зв'язку з цим, знання основних засобів художньої виразності стає необхідним для художників та дизайнерів, які прагнуть створити якісні візуальні твори. Володіння різними матеріалами та техніками виконання є важливим аспектом професійної діяльності ілюстратора. Розуміння властивостей фарб, олівців та цифрових інструментів дозволяє обирати найбільш актуальні техніки для реалізації задуму. Леонід Давиденко у своїй статті наголошує, що грамотне використання основних графічних засобів та аналіз написаного тексту сприяє найбільш ефективній розробці ілюстрацій. Автор виділяє чотири основні засоби вираження графіки та їх потенціал використання в створенні книжкової ілюстрації [20]:

- лінія. Вважається основним графічним засобом. Здатна відтворювати форму, простір, об'єм та задавати рух зображенню. Для найкращого відтворення почуттів твору, художник має оволодіти майстерністю зображати характер об'єкту, використовуючи пластичність лінії як графічного засобу.
- штрих. Основною функцією цього засобу є максимально точне відтворення об'єму та фактури поверхні об'єктів ілюстрації. Також штрих має потенціал зображення руху та атмосферного освітлення.
- Пляма. Являє собою «пласке тонове зображення на контрастному фоні» [20]. Незважаючи на те, що з першого погляду пляма не має ознак пластичності, цей засіб чудово допомагає відтворити сюжетні ситуації.
- колір. За допомогою вдалим кольорових рішень, можна надати унікальну атмосферу та показати настрій ілюстрації.

До вищевказаних графічних засобів особисто я ще б хотіла додати паттерн — послідовне повторення графічних об'єктів, що неодноразово художники-ілюстратори використовують в книжковому дизайні.[25] На мою думку, прагнення сучасників до функціональності та прозорості з часом призвело до знецінення орнаменту, хоча подібні декоративні елементи не лише слугують прикрасою, а й є невід'ємною частиною ілюстрації. Ці графічні засоби відображають взаємодію між ілюстратором і матеріалом, а також сприяють емоційному зв'язку з глядачем.

Висока конкуренція є основним чинником, що сприяє зростанню попиту на креативні дизайнерські рішення. Сучасна книга сприймається більшістю покупців не лише як інструмент отримання та зберігання інформації, а й як естетичний елемент [8]. У пошуках нових ідей для розробки візуального оформлення друкованих видань дизайнери поєднують традиційні та інноваційні підходи, експериментуючи з типографікою, кольоровою палітрою, ілюстраціями та матеріалами.

Існує багато різноманітних технік для створення книжкових ілюстрацій. За використанням певних інструментів їх можна поділити на *традиційну* та *цифрову* графіку. Традиційні техніки створення зображень представляють собою малюнки,

виконані на папері (або іншому фізичному ресурсі) в єдиному екземплярі, які потім підлягають репродукції в тиражах видань, книг або журналів. Пропоную розглянути деякі класичні техніки створення ілюстрацій. Вони відображають етапи розвитку технологій друку і художнього вираження, а також історичні зміни в суспільстві.

Ксилографія — одна з найстаріших і найбільш впливових технік книжкової ілюстрації, що народилася в Китаї в XIX столітті і отримала широке поширення в Європі в XV столітті, коли Альбрехт Дюрер вперше здійснив свої знамениті гравюри на дереві (рис 1.1.). Саме ця техніка дозволила створювати детальні ілюстрації для книг, що стали доступними для широкого кола читачів завдяки винаходу друкарського верстата Йоганном Гутенбергом у середині 15 століття. Дюрер створював гравюри, використовуючи дерев'яні дошки, що дозволяло отримати високоякісні відбитки.

*Рис 1.1. Дюрер А. Чотири вершники Апокаліпсису [Гравюра]. 1498.
Метрополітен-музей, Нью-Йорк. Зображення взято з сайту Arthistory [3]*

Літографія, розроблена в кінці XVIII століття Алоїсом Сенефельдером. Ця техніка дозволяла художникам не лише створювати відбитки на папері, але й

використовувати кольори, що стало революцією в графічному мистецтві. Для того, щоб створити зображення за допомогою літографії, художнику необхідно нанести малюнок на кам'яну плиту, що дозволяло йому згодом отримати чисельну кількість копій свого творіння. Одним з найбільш видатних майстрів, які працювали в цій техніці, був французький художник Гюстав Доре, що здобув популярності своїми роботами.

Гравюра на міді передбачає нанесення зображень на мідяні плити, які згодом покривають друкарською фарбою та за допомогою преса переносять зображення на папір. Ця техніка дозволила досягти надзвичайної чіткості ліній та передавати найтонші деталі, і набула особливої популярності в епоху Відродження та Бароко. Це було особливо цінним у наукових трактатах і релігійних виданнях, в яких точність і зрозумілість зображення виступає ключовим фактором якості.

Зі стрімким розвитком цифрових технологій, ілюстрація вийшла за межі друкованого простору. Сьогодні вона присутня в інтерфейсному дизайні, вебсередовищі, рекламі, анімації та комп'ютерних іграх. Такі напрями, як motion graphics, concept art, UX/UI-ілюстрація, свідчать про злиття мистецтва з технологіями. Популяризація ілюстрації відбувається також через соціальні платформи, як-от Behance, ArtStation, Instagram, де митці представляють свої проекти широкій аудиторії. У 2023 році ринок цифрової ілюстрації зростав на 7% щорічно, що говорить про зростання попиту на візуальний контент у всіх сферах [12].

Комп'ютерна графіка з'явилася в 1960-х роках, коли були розроблені повноцінні програми для роботи з графікою. В Україні ця технологія здобула популярність лише в останнє десятиріччя [28]. Цифрова графіка, яка також має багату історію, передбачає використання спеціально розроблених програм створення та обробки векторних та растрових зображень, таких як Corel Draw, Adobe Illustrator, Procreate, Krita, Clip studio Paint та інших, а також використання графічного (або звичайного цифрового, зазвичай з використанням спеціального стилусу) планшету,

комп'ютеру чи телефону. Характерною рисою комп'ютерної графіки є те, що малюнок має бути виконаний повністю або частково за допомогою програмного забезпечення, а потім вже матеріалізуватися у вигляді тиражованого видання. За допомогою цифрового програмного забезпечення можливо як імітувати традиційні методи, так і, залежно від досвіду та навичок митця, використовувати інноваційні методи для втілення сміливих ідей. Технічний прогрес та розвиток графічних редакторів відкривають можливості для комбінування різноманітних прийомів, що сприяє створенню складних технологічних робіт.

Епоха постмодернізму стимулює книжкових ілюстраторів до використання синтезу багатьох стильових напрямків та технік, дозволяючи їм вільно інтерпретувати своє візуальне сприйняття тексту. Класичні техніки естампу, а також графічного рисунку, включаючи туш, графіт, акварель, пастель, кольорові олівці, лайнери, темпера, акрил, олію, мішані техніки, аплікацію, колаж тощо, залишаються затребуваними у графічному дизайні. Водночас комп'ютерна графіка все активніше інтегрується у книжкову індустрію, що дозволяє художникам реалізовувати ідеї, які були б надто «трудомісткими» при традиційному виконанні [24].

Існує суттєва різниця між самостійним рисунком та ілюстрацією. Під час роботи над оформленням книги в цілому або зображення конкретного сюжету, художник-ілюстратор стикається з необхідністю орієнтувати своє авторське бачення на максимально точну передачу змісту тексту, а також його емоційно-психологічного чи філософського забарвлення. Для цього необхідно прочитати та проаналізувати текст твору, виокремити основні сюжетні та емоційні моменти та продумати певний сценарій ілюстрацій. У книжковому дизайні ілюстрації виконують низку важливих функцій [30]:

- комунікативну — поєднують словесне та зорове, підсилюючи сприйняття теми й сюжету;
- художньо-декоративну — створюють естетичний образ книги, є її візуальним «обличчям»;

- композиційну — впорядковують простір сторінки, формують ритм читання (через заставки, ілюстрації на розворотах тощо).

Важливо відрізнити звичайні ілюстровані книги від графічних романів, адже у першому випадку найчастіше основну частину книги становить вербальний зміст твору, який пише автор, а видання пізніше шукає художника-ілюстратора, що створює зображення на основі написаного. Графічний роман, навпаки, зазвичай повністю розроблюється одним автором. В таких книгах текст тісно поєднується з візуальною частиною, яка в свою чергу виступає основним змістовним наповненням [9].

У цьому випадку, не зважаючи на те, що самі ілюстрації займають меншу частину видання, візуальна частина книги не є другорядною — навпаки, вона вступає в діалог із текстом, іноді підкреслюючи, іноді полемізуючи з ним, пропонуючи новий погляд на його сенси. Сучасний дизайн ілюстрованої книги виходить за межі декоративного оформлення, стаючи засобом художньої аналітики, простором візуального тлумачення, який формує у читача інтуїтивне або рефлексивне сприйняття твору. Застосування художніх метафор, стилізацій, асоціативних образів дає змогу не лише відтворити атмосферу тексту, а й створити глибший рівень його переживання. Відповідно, під час декоративного оформлення книги необхідно враховувати не тільки жанрову специфіку та наративну структуру, а й культурно-історичний контекст, естетику авторського письма, символіку і психологічну напругу твору.

Під час розробки ілюстрацій, необхідно також враховувати їхнє розташування всередині книги, щоб це виглядало гармонійно в поєднанні з текстом. Наприклад, добре продуманий фронтиспіс (з лат. *frontispicium*, утвореного від *frons* — «лоб», «перед» + *spicio* — «дивлюся») — ілюстрація, розташована перед титульним аркушем книги на лівій сторінці, задає початковий настрій для прочитання твору. У старовинних виданнях фронтиспіс нерідко був єдиною ілюстрацією у всьому томі.

Часто фронтиспіс займав лише центр сторінки, іноді — заповнював майже все її поле (рис. 1.2.).

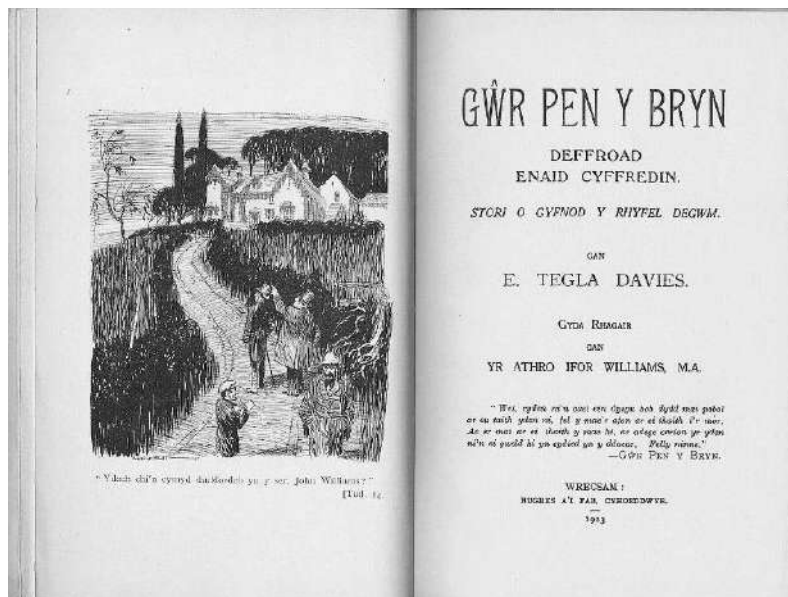

Рис. 1.2. Фронтиспіс в старовинних виданнях [41]

До створення таких зображень залучали як уславлених майстрів гравюри, так і менш знаних ремісників або навіть аматорів, чия робота дозволяла зменшити витрати на друк. Саме тому якість фронтиспісів варіюється: поряд із витонченими творами великих художників трапляються грубуваті, майже наївні зразки, створені друкарськими підмайстрами. Однак суть цих ілюстрацій одна: слугувати візуальним прологом до змісту книги.

1.3. Сучасні тенденції дизайну книжкових видань для дорослої аудиторії

Епоха розвитку цифрових технологій створює посилення конкуренції на книжковому ринку. Попит на електронні та аудіо книги все більше поширюються, адже доступність та компактність таких книг дозволяє зберігати вільні місця на полицях і навіть слухати тексти улюблених авторів займаючись іншими справами, не відволікаючи власні очі на текст. Також успішним нововведенням стали книги з доповненою реальністю, у всесвіт яких можна потрапити за допомогою смартфона

чи набору VR інструментів [8]. Наприклад, Шкуренко та Слупська у своїй статті про використання технік доповненої реальності в освіті, досліджують подібні техніки в книгах [45].

Однак не зважаючи на це, лідером продажів залишається класичний варіант книги в друкованому виданні. За даними онлайн-опитування "Практики читання під час війни" від «Нью Імідж Маркетинг Груп» на замовлення Українського інституту майбутнього, 75% з тих респондентів, які читали до повномасштабної війни, відмічали, що читали саме паперові книги, 60% — електронні, 31% — слухали аудіокниги [23]. За період 2023 року близько половини людей — а саме 46% купували саме паперові книги. У порівнянні з цим, електронні книги купували лише 17% опитуваних.

Друкована книга як об'єкт дизайну є не лише носієм текстової інформації, а й складним мистецьким явищем, у якому гармонійно поєднуються зміст, форма, структура, графіка та емоційне сприйняття. У візуальному просторі сучасної культури книга набуває функцій не тільки засобу комунікації, а й інструменту художньої інтерпретації, де кожен елемент оформлення — від шрифтів до кольорової гами — слугує виявом авторської концепції. У добу перших друкованих видань книги продавалися на розрізнених аркушах, і лише згодом власник міг замовити індивідуальне оздоблення — зі шкіри або пергаменту. Лише в XIX столітті ситуація змінилася: Вільям Пікерінг запровадив текстильні палітурки для масового друку, а Джон Мюррей відкрив можливості декоративного оформлення — зокрема тиснення золотом [7]. Відтоді обкладинка почала набувати ролі не просто захисного елемента, а частини загальної концепції книги, її візуального та смислового доповнення. Так народився книжковий дизайн — відносно нова, але вражаюче багатогранна форма мистецтва.

Дизайн книжкових обкладинок — це мистецтво привернути увагу потенційного читача ще до того, як він відкриє першу сторінку книги. Це один із перших кроків у продажі книги, і вона має вирішальне значення для підвищення

ймовірності обрати саме конкретний екземпляр з сотні інших, розташованих в книжковому магазині чи інтернет-сайтах. Головним елементом в обкладинці є шрифт, кольорове рішення та композиційне розташування тексту, а саме назви твору та ім'я або псевдонім авторів. Проте, щоб створити ефективну обкладинку, що дійсно захоплює, необхідно пройти крізь складний процес дослідження та творчої роботи. Дизайнери єдині у своїй думці: дослідження є основою успішного проекту. Як зазначає Чіп Кідд, важливо не просто оцінювати та порівнювати роботи колег, а й намагатися робити щось кардинально відмінне від того, що вже було зроблено [18]. І саме це Кідд часто втілює у своїх обкладинках, створюючи неймовірні дизайни, що перевершують всі можливі очікування (рис.1.3).

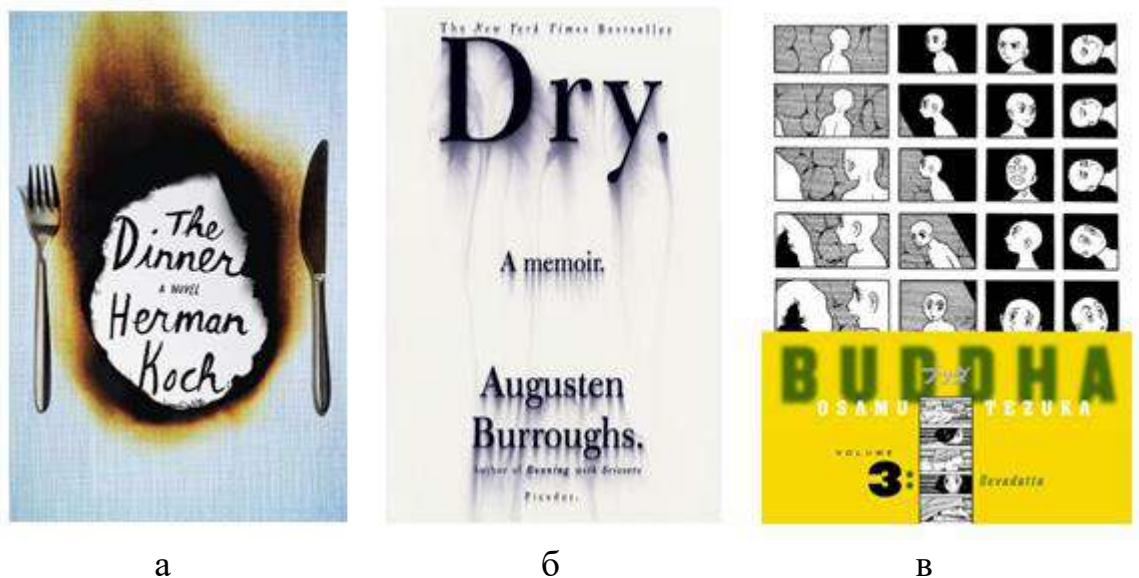

Рис. 1.3. Дизайну обкладинок Кідда Чіпа:

а – Н. Koch «The Dinner», б – А. Burroughs “Dry”, в – О. Tezuka “BUDDHA”. Всі зображення взято зі статті про життя та творчість автора [40]

Також необхідно правильно визначити вікову категорію та їх уподобання. Це є дуже важливим аспектом, оскільки різні вікові групи та соціальні категорії демонструють свої вподобання, що впливають на вибір стилю та дизайну. Також слід зазначити, що культурний контекст може суттєво впливати на сприйняття

книжкових ілюстрацій. Так відомий американський графічний дизайнер, креативний директор журналу The Atlantic Пітер Мендельсунд, який відомий своїми обкладинками книг і журналів, у своєму інтерв'ю [14] неодноразово вказував на дві основні функції книжкової обкладинки: представляти текст та продавати книгу. Він порівнює зовнішній вигляд книги з «трейлером до фільму», що повинен забезпечувати розуміння жанру та змісту твору з першого погляду потенційного читача на неї.

У контексті оформлення книжкового видання всі компоненти – текст, графіка, шрифти, поліграфія – повинні утворювати єдиний художній ансамбль. Сучасний графічний дизайн демонструє низку актуальних тенденцій, що може бути корисним в роботі над розробкою власного художнього видання. Зокрема, йдеться про тренди на мінімалізм та символізм. Лаконічні форми, обмежена кольорова гама й метафоричність образів дозволяють не лише уникнути перевантаженості композиції, а й загострити увагу на ключових смислових акцентах твору. Подібний підхід широко використовується у практиці провідних видавництв, таких як «Віхола» або «Folio», де обкладинка виступає візуальним прологом до літературного тексту. Яскравим прикладом актуального використання мінімалістичного дизайну є серія книг «Неканонічний канон» видавництва «Віхола», дизайнером візуалу якої є художник Володимир Гавриш. (рис.1.4). Серію присвячено українським відомим письменникам і поетам, таким як Микола Хвильовий, Іван Багряний, Марко Вовчок та інші. Володимир Гавриш у своїх роботах використовує композиційне розміщення тексту та колірні рішення як основні і єдині засоби виразності, що дозволяють підкреслити унікальність кожного видання. Підбираючи палітру для обкладинки, дизайнер орієнтується на власне сприйняття автора, змісту твору та ролі книги в межах загальної серії.[46] Саме своїм оригінальним дизайном та гармонійним виглядом в поєднанні декількох книг разом на полиці, серія отримала чимало позитивних відгуків та підвищила попит на літературу вітчизняних авторів. Зокрема, користувачі соціальних мереж висловлюють захоплення мінімалістичним дизайном та м'якими обкладинками. До речі, останнє рішення також позитивно впливають на

фізичну доступність книг серії, оскільки на виготовлення таких обкладинок витрачається менше матеріалу, і в результаті, ціни стають більш доступним, що позитивно сприяє бажанню придбати видання.

Рис 1.4. Серія книг «Неканонічний канон», видавництво «Віхола», 2022

Однак популярність серед сучасних видавництв та читачів не обходить і глибокий символізм у дизайні. Ще в минулому столітті видатний дизайнер і теоретик Ян Чіхольд сказав: «Мета справжнього книжкового мистецтва полягає в тому, щоб оформлення ідеально відповідало змісту книжки» [46]. З тих пір книжкова справа широко розвинулась, однак цей вислів залишається запорукою дизайну друкованих видань. Наприклад, не менш відома серія класичної літератури від видавництва Vivat (рис. 1.5, рис. 1.6) хоч і також вирізняється стриманим, витриманим у мінімалістичній естетиці стилем, однак ця візуальна простота не позбавлена глибини: її гармонійно врівноважує яскравий, продуманий орнамент, який надає кожному друкованому екземпляру витонченості й сучасного характеру. У даному проєкті зображення виконують роль повноцінної мови — мови символів і підтекстів. Кожна обкладинка звертається до читача з візуальним посланням, що розкривається настільки глибоко, наскільки сам читач готовий його інтерпретувати. Дизайнеркою серії виступила Рената Куртвелієва-Бережна — мисткиня, що працює з глибокою увагою до деталей і значень. Завдяки її тонкому баченню, образ кожної

книги набуває індивідуального звучання. Так, символи на обкладинках не є випадковими — вони ретельно підібрані відповідно до тематики й емоційного настрою твору. Наприклад, зображення змії на обкладинці «Конотопської відьми» виступає метафорою до хитрості й дволикості головної героїні, у той час як мак і барвінок — традиційні «відьомські» рослини українського фольклору — доповнюють містичну атмосферу. (див рис. 1.5, а) У центрі обкладинки «Майстер корабля» Ю. Яновського (див рис. 1.5, б), зображено штурвал – очевидна метафора «керма долі» або керування власним шляхом, що напряду пов’язано з образом головного героя (і самого автора), який «керує» і своїм життям, і створенням фільму, і твором як таким. Зверху між кінострічками, які також є певною алюзією на творче зайняття головним героєм, розташований келих вина — символ насолоди, свободи, святкування миттєвості, творчого запою. У контексті Яновського він символізує богемний стиль життя героїв, про кіно як мистецтво і про любов як екстаз. Яскраві кольори привертають увагу покупця та виглядають досить «апетитно», що викликає бажання покупки книги.

Рис 1.5. Г. Обкладинки книги Квітка-Основ'яненко «Конотопська відьма»; Ю. Яновський «Майстер корабля»; Серія книг «Vivat класика», видавництво «Vivat», 2024. Зображення взято з офіційного інтернет-магазину видавництва[16]

Висновки до розділу 1.

1. Визначено, що використання якісного візуального оформлення друкованих книг все ще залишається актуальною проблемою. Про це свідчить зростаюча конкуренція на книжковому ринку: з'являється більше різноманітних видавництв та розвиваються технології електронних книжок. Як результат, задля звернення уваги потенційних читачів, сучасним дизайнерам необхідно ретельно дослідити актуальні тенденції графічного дизайну та використовувати нові креативні ідеї. Охарактеризовано особливості візуального сприйняття літературного твору в дорослого читача.

2. Проаналізовано класичні та інноваційні підходи до розробки книжкових ілюстрацій, визначено сучасні тенденції дизайну книжкових видань для дорослої аудиторії.

3. Показано, що зображення на обкладинці виражає головну ідею книги й стає її «візуальною візиткою». Фронтиспіс задає емоційний настрій перед початком читання, а декоративні елементи на початку чи в кінці розділів створюють додатковий контекст і впливають на сприйняття структури твору. Однак ілюстрація не повинна бути буквальним відтворенням тексту. Вона має інтерпретувати художній твір, підкреслюючи його настрої, образи, метафори.

4. Виявлено, що художник, працюючи з текстом, створює власну візуальну розповідь, у якій важливу роль відіграють композиційні акценти, символіка, колористика й фактура. Підходи до ілюстрування можуть варіюватися від реалістичних до символічних та експресивних. Для творів, у яких переважає експресіоністська поетика, особливо важливо передати внутрішній світ героя, його емоційні коливання, психологічну напругу. У цьому випадку зображення має не стільки описувати, скільки викликати стан душі, відповідний до наративу. Ілюстрації до експресіоністських творів часто побудовані на метафоричних композиціях: деформовані предмети, перебільшені чи «врізані» фігури персонажів, контрастні кольори, динамічні лінії. Використовуються різні техніки – від різких графічних

штрихів тушшю чи офортом до розмитих плям акварелі або колажу, також наразі особливо актуальним є використання цифрових програм растрової та векторної графіки. Вибір техніки залежить від того, яке відчуття має домінувати – гострота й драматизм чи навпаки – маревність і тривожна невизначеність.

5. Визначено, що сучасний графічний дизайн у книговидаванні є динамічним і багатогранним процесом, що вимагає від дизайнерів постійного вдосконалення навичок та адаптації до швидко змінюваного середовища. Спільною рисою у кожного з розглянутих видань є факт того, що ілюстратори найбільше уваги приділяють саме персонажам твору в зображеннях, розвиваючи сюжет за допомогою їх дизайну та візуального сторітелінгу. Різноманітність технік виконання дозволяє адаптуватись до певних друкарських можливостей видавництва, а також залишатись індивідуальними та пізнаваними серед конкурентів.

РОЗДІЛ 2

КОНЦЕПТУАЛЬНО-АНАЛІТИЧНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ ІЛЮСТРОВАНОЇ КНИГИ

2.1. Аналіз аналогів ілюстрованих творів української літератури

У пошуках референсів для оформлення новели «Я (Романтика)», доцільно звернутися до прикладів сучасних видань творів подібного настрою — як українських, так і зарубіжних. У видавничій практиці останніх років помітною є тенденція до створення емоційно насичених, символічних обкладинок для новел і романів, пов'язаних із міжвоєнним або тоталітарним періодом.

Взяти до прикладу найбільш конкурентоспроможне видання у даному випадку — «Я (Романтика) Вибрані твори» М. Хвильового 2023 року від видавництва «РМ» (рис 2.1). Як і в попередньо згаданих дизайнах українських видань, мінімалізм та символізм є основою візуалу. У дизайні обкладинки книги переважають яскраві первинні кольори (синій, червоний, жовтий, білий та чорний) а також зелений, що символізує форму чекістів. В центрі композиції — обличчя героя, виконане у цікавій химерно-геометричній стилістиці. Він тримає у руці маузер — зброя, яка грає вирішальну роль у остаточному рішенні головного героя, інструмент, яким персонаж власноруч стирає власне людське «Я». Назва книги — «Я (Романтика)» — виконана великими літерами, що підкреслює її значущість. Дизайн обкладинки майстерно втілює провідні мотиви прози Миколи Хвильового — душевну роздвоєність, болісні пошуки власного «Я» та тернисті моральні вибори. Руки на фоні ніби уособлюють душі померлих, життя яких забрав головний герой, а ворон — птах, який часто символізує смерть. Шрифт строгий, без зайвих декоративних елементів та засічок — це додає серйозності та підкреслює модерністський стиль видання. З іншої сторони обкладинки (рис 2.1, б), зображено маузера, що обвитий квітами — символічне представлення двох сторін, між якими розривався власне «Я».

а

б

в

Рис 2.1. Візуальне оформлення книги «Я (Романтика) Вибрані твори» М.

Хвильового 2023 року від видавництва «РМ»:

а – передня сторона обкладинки; б – зворотна сторона;

в – приклад внутрішніх ілюстрацій

Неможливо не розглянути одне з найвідоміших ілюстрованих видань творів українських класиків — славетну «Енеїду». Так, перевидань цієї книги Івана Котляревського існує безліч. Та серед усіх саме видання 1968 року видавництва «Дніпро» з ілюстраціями Анатолія Базилевича закарбувалося в пам'яті читачів як одне з найвпізнаваніших і найвиразніших. «Зазвичай, створюючи героя, батько орієнтувався на конкретну особу», — розповідає син митця, Олексій Базилевич — «Приміром, у сцені “раю” серед праведників зобразив себе та своїх друзів. Хоча й не оминув “пекла”. А прототипом моторного парубка Енея став його товариш — художник Володимир Юрчишин» [22]. Художній стиль Анатолія Базилевича в ілюстраціях до «Енеїди» Котляревського вражає глибиною образного мислення й віртуозністю графічного виконання. Перший екземпляр мав чітку гармонійну структуру: книга розпочинається розгорнутим фронтиспісом, а далі слідує авторському розподілу поеми на 6 частин. Перша ілюстрація кожного розділу

розміщена зліва, всі інші основні ілюстрації розташовано виключно на правих сторінках книги. Тобто дизайнер не лише створює самі зображення, а й приділяє особливу увагу загальному вигляду книги [22]. Самі ілюстрації (рис 2.2) також мають обмежену кольорову гаму: переважають в основному стандартне тріо основних кольорів – жовтий, червоний та синій. Особливістю графіки є чіткі чорні контури та пласка заливка кольору, а освітлення та текстури показані виключно завдяки штрихам.

Рис 2.2. Ілюстрації А. Базилевича до книги «Енеїда» І. Котляревського. Всі зображення взято з артбуку «Енеїда Базилевича» [22]

У міжнародній книговидавничій традиції аналогічні візуальні рішення застосовуються в оформленні романів про тоталітаризм: геометричні композиції, червоний колір як символ крові чи агресії, чорні силуети, жорсткі графічні лінії. Ці образи несуть емоційне навантаження, створюючи атмосферу напруги, страху чи конфлікту — що є близьким до емоційного тону «Я (Романтика)». Так само палітра з червоного, чорного й сірих відтінків часто використовується для ілюстрування тем війни та революції, доповнюється динамічними лініями — мазками, абстрактними хмарами, тінями чи уламками форм — які візуально передають відчуття тривоги й внутрішнього зламу [17].

2.2. Ідейно-художній аналіз новели М. Хвильового «Я (Романтика)»

У сучасному світі, де візуальна інформація займає провідне місце, ілюстровані видання стають особливо актуальними, оскільки вони поєднують естетику, функціональність та глибокий сенс. Для розробки дизайну друкованого видання в першу чергу необхідно було обрати сам твір, ілюстрації до якого будуть розроблятися в майбутньому. Для аналізу було взято декілька творів української літератури: «Кайдашева сім'я» І. Нечуй-Левицького, «Повія» П. Мирного, та «Я (Романтика)» М. Хвильового. Остаточний вибір зупинився на останньому, завдяки декільком факторам. По-перше, обсяг новели не є дуже великим, що в умовах обмеженого періоду часу дозволяє детально проаналізувати текст, прочитавши його декілька разів. По-друге, як вже було сказано раніше, даний твір входить до програми підготовки до НМТ, тому попит на прочитання твору досить високий щонайменше серед викладачів та випускників шкіл. По-третє, тема твору розкриває серйозні питання, які є актуальними навіть в період сучасності.

Я (Романтика) — психологічна новела, написана в 1924 році, й ідеєю якої є фатальна невідповідність між ідеалами революції та методами їх досягнення та засудження більшовицького революційного фанатизму. Важливий момент – сам твір було присвячено іншому – а саме імпресіоністичній новелі «Цвіт яблуні» Миколи Коцюбинського, в якій розповідається про художника, який через втрату дорогої людини морально розірвався на дві частини: люблячого батька в смутку та творця, який намагається зафіксувати момент смерті в усіх деталях заради створення емоційного шедевр. До того ж Хвильовий вважав Коцюбинського своїм учителем. Ця новела — один із найсильніших творів української літератури доби «розстріляного відродження», що відзначається високою художньою майстерністю, психологізмом та драматизмом. Вона порушує складні моральні та філософські питання, які залишаються актуальними й сьогодні. Це трагічне зображення внутрішньої боротьби людини між гуманізмом та фанатизмом, яке подається через художні засоби експресіонізму, символізму та психологізму. Його було дуже цікаво

читати, адже, не зважаючи на невеликий розмір твору, читач повністю поглиблюється у внутрішній емоційний конфлікт головного героя завдяки умілому використанню художніх засобів. В тексті основна увага деталей спрямовано на передачу власних емоцій головного героя, що є основною ознакою імпресіонізму, який і є літературним напрямом даного твору. Основна тема новели – роздвоєння душі головного героя, боротьба добра проти зла, зображення картин громадянської революції. В самій назві твору вже показується так зване роздвоєння особистості героя, де «Я» — головний герой, який обрав темну сторону своєї душі та «Романтика» — людяна сторона. Це оповідь про втрату ідентичності та саморуйнування через внутрішній розкол. Ідеєю цього є засудження революційного фанатизму, показ фатальної невідповідності між ідеалами революції та шляхами їх досягнення. Автор попереджає про небезпеку сліпого служіння ідеології, що веде до моральної деградації.

Проведено невеликий екскурс в сюжет твору. Розповідь йде від першої особи. Головний герой безіменний, він сам себе називає «Я». Дії розгортаються в атмосфері революційного терору, де панує фанатизм і ідеологія переважає над людяністю. Головний герой — молодий чекіст, який є головою "чорного трибуналу комуни". Трибунал виносить смертні вироки тим, кого вважають ворогами революції. Герой уособлює духовний конфлікт: він фанатично вірить у «світле майбутнє», але всередині його мучить сумління. Мати героя символізує любов, добро і людяність. Вона живе окремо в скромному домі, і він часто відвідує її, намагаючись знайти душевний спокій. Однак у своїх роздумах герой усе більше віддаляється від матері та свого людського «я». Цікавою деталлю є те, що Я прирівнює свою мати до святої Марії, а сама мати називає його «м'ятежним сином». Трибунал бере місце в палаці колишнього шляхтича, якого розстріляли за невідповідність ідеям. Описуються інші герої — члени комуни: доктор Тагабат — «Жорстока людина з холодним розумом і з каменем замість серця, п'яничка і людоджер з інтелігентною зовнішністю»[43]; Андрюша — чекіст мимоволі, людина з нормальною психікою і чутливим серцем,

який серед звірів сам фактично стає звіром; та дегенерат — «Вірний пес революції...» вартувий з черепом дегенерата й душею «палача з гільйотини». «Низький лоб, чорна копа розкуйовдженого волосся й приплюснутий ніс» [43].

Головний герой неодноразово підписував смертельні вирoki людям, які «заважали» ідеям так званої революції. В сцені з розстрілом списку людей не було названо навіть імен: крамар ікс, версальці зет та ігрик... Особистість та життя цих нещасних не були нікому важливі. Вони були просто черговим пунктом в списку.

Я постає перед важким моральним вибором, коли його мати разом з іншими черницями потрапляє до списку «ворогів революції». Доктор Тагабат насміхається над Я, нагадуючи йому ідеї, заради яких діє чорний трибунал. Я вагається, усвідомлюючи жакхливість цього кроку, але ідеологія «революційної доцільності» стає для нього вищою за особисті почуття. Невдовзі, Андрюша запропонував головному герою ідею та план як звільнити матір, але той в свою чергу лише посміявся над ним. Згодом версальці починають наступати на місто. Інсургенти (до яких належить головний герой) поспішають розстріляти останню партію полонених, серед яких і мати Я. Черниць виводять на галявину коло лісу. Доктор Тагабат — «сторож» темного боку його душі, звертається до Я: «Ось ваша мати, візьміть її і робіть, що хочете...». Фактично навіть ця цинічна людина дає свою згоду на врятування матері. А в душі фанатика-главковерха йде боротьба між «я — чекіст, але і людина». Як у марені, «охоплений пожаром якоїсь неможливої радості», що він «справжній комунар», Я стріляє у скроню своєї матері. Потім, «здавивши голову», біжить у степ, де на нього чекали кінні інсургенти [23]. Цим вчинком головний герой остаточно знищує свою «людську» сторону душі та повністю віддається ідеї. Образи матері, чернецької спільноти та інших персонажів набувають символічного значення: мати уособлює любов і милосердя, а «дегенерат» — сліпу відданість ідеї, що підсилює тему роздвоєності свідомості героя. Стил ь новели вирізняється емоційною експресивністю і психологізмом. Хвильовий використовує фрагментарний виклад сюжету — окремі епізоди ідуть чергою, немає звичної

подробиці, сюжет передається через сцени високої напруги. У творі присутні символічні образи (мати, церква, годинник тощо) з прихованим значенням, а також внутрішній монолог героя, що розкриває його муки вибору. Мова оповіді відзначається ритмічністю і лаконізмом: короткі, повторювані фрази й поривчасті вигуки створюють драматичне напруження. Цей підхід відповідає експресіоністській поетиці, де автор концентрується на передаванні психологічного стану персонажа, часто жертвуючи реалістичністю опису [38].

Творчість Хвильового поєднує експресіоністську «інтенсивно суб'єктивну експресію» з неоромантичними пошуками. У світлі експресіонізму дійсність у новелі зображується через призму хаотичних переживань: форми й лінії тексту деформуються внутрішніми конфліктами героя, а деталі («галюцинація», «розливи крові на шії матері», голоси ночі тощо) працюють як настроєві символи. Наприклад, годинник та позначка «дім» трактується як нагадування про швидкоплинність життя – ілюстрація того, як революція «нівелює індивідуальність» людини [27].

Основні стилістичні особливості новели.

1. Автор-лірик: перша особа («Я») й насичений ліризм у вигляді спогадів матері.
2. Фрагментарність і динамічність: поділ оповіді на кілька емоційно насичених сцен, що поступово нарастають у напруженні.
3. Символічність: образи (мати, підпис у «чекі», табличка тощо) несуть додаткові сенси, часто драматично підсилюють тему.
4. Психологізм і внутрішній конфлікт: герой постійно бореться з самим собою (слова «я – чекіст, але і людина»).
5. Експресіоністські засоби: перебільшення почуттів і зорових ефектів (контрастні описи грози, дим, кров), спотворення реальності через галюцинації.

Атмосфера твору «Я (Романтика)» змінюється разом із розвитком сюжету, відображаючи емоційний стан головного героя та загальну трагедію його моральної

деградації. Створений письменником світ має мінливе освітлення: від передгрозової сірості до яскраво червоного неба бойових дій і від темного сонячного світла в пилу самотньої оселі. Також змінюються звуки навколо героя: то звичні шуми вітру та трави в степу, то наростаючі звуки телефонних дзвінків, криків, пострілів маузера головного героя. В кінці, після кульмінації дій, на героя обрушується шквал звуків та світла, показуючи неспокій в його душі [43].

Таким чином, враховуючи основні сюжетні моменти твору, було визначено основні символи (див. табл. 2.1.), які згодом будуть використовуватись під час створення ілюстрацій до новели.

Таблиця 2.1.

Основні візуальні образи твору М. Хвильового «Я (Романтика)»

Назва	Характеристика візуального образу
М'ята	Щоразу, коли герой приходить до матері, він відчуває запах м'яти. Вона — символ затишку, дому, спогадів про те, ким він був
Палац на горі	Місце, де проходить більша частина подій. Компанія героїв забрали це місце у шляхтича, якого ж самі й розстріляли
Доктор Тагабат	Хоч він і є цілісним персонажем, однак саме Тагабат виступає основним важелем тиску на Я
Мавзер	Не лише знаряддя вбивства, а й символ безповоротного, остаточного зламу особистості головного героя
Полин	На відміну від м'яти — гіркота, втрачена надія. Це запах тих, кого розстрілюють ночами
Мати	На відміну від м'яти — гіркота, втрачена надія. Це запах тих, кого розстрілюють ночами

Тож, ілюстрації до даного твору мають включати в собі певний символізм. Як приклад, ця ілюстрація Андрія Клена до новели Миколи Хвильового «Я (Романтика)» (рис. 2.3), яку часто використовують вчителі для презентації твору, є потужним візуальним узагальненням головного конфлікту твору — внутрішньої боротьби особистості між гуманізмом і фанатизмом, людяністю та насильством.

Рис 2.3. Ілюстрація до книги з зображенням головного героя

На зображенні ми бачимо обличчя чоловіка, розділене вертикально навпіл, що символізує роздвоєння особистості головного героя — комунаря-ідеаліста, який одночасно є і сином, і катом. Ліва половина обличчя виконана в лінійній, майже натуралістичній манері — вона відображає живу, людяну частину героя. Права ж сторона зображує профільну тіньову проекцію голови, усередині якої розташовано револьвер, вмонтований у контури мозку. Цей образ виразно вказує на домінування насильства у свідомості персонажа, на те, як зброя — символ революційного терору — витісняє раціональне мислення та мораль. Візуальний елемент відкритого черепа з револьвером — це метафора деіндивідуалізації, психологічного надлому, коли ідеологія витісняє особистість. Дверцята, які розкривають внутрішню частину голови, натякають на механізм — ніби людська свідомість героя перетворена на автоматизований пристрій для виконання наказів, де замість емоцій — зброя, замість думок — насильство/ Фон ілюстрації — повторюваний візерунок фіолетових птахів на жовтому тлі — створює враження ритмічного, безупинного руху, що може символізувати масовість, одноманітність і безвихідь революційного терору. Птахи, які традиційно асоціюються зі свободою, тут радше набувають сенсу спостерігачів

або тіней загиблих, що супроводжують героя в його внутрішньому пеклі. Загалом, ця ілюстрація — не просто візуальний супровід до тексту, а глибока метафорична інтерпретація, яка візуально втілює головну ідею новели: трагічну трансформацію людини в бездушний інструмент насильства під впливом ідеології. Цікавим є факт, що обличчя людини — це портрет самого автора — Миколи Хвильового, який, як відомо, також мав неоднозначне життя, та скоріш за все страждав від таємних душевних мук, адже його життя трагічно завершилося актом самогубства.

Зокрема, ілюстративне оформлення до новели «Я (Романтика)» має розкривати глибинні конфлікти, страх, моральну напругу й внутрішню боротьбу головного героя. Така візуальна інтерпретація не лише поглиблює розуміння художнього тексту, а й відкриває перед читачем нові можливості для його осмислення. До прикладу, ця ілюстрація до новели Миколи Хвильового «Я (Романтика)» (див. рис 2.4.) передає центральну ідею твору — внутрішній конфлікт особистості, роздвоєність між моральним «я» і революційним обов'язком, між гуманізмом і жорстокістю.

Рис 2.4. Ілюстрація до твору. Регенсбург, 1947 [44]

На першому плані зображено двох чоловіків, які протистоять один одному. Один — високий, серйозний, тримає в руках велику літеру «Я», що виступає не лише назвою новели, а й символом особистості, самосвідомості, внутрішнього голосу героя. Його обличчя — зосереджене й напружене. Інший — нижчий на зріст, з агресивним виразом обличчя, вказує пальцем, можливо, з погрозою чи наказом, що натякає на конфлікт чи примус. Така поза і жестикуляція натякають на роль наглядача, комісара або внутрішнього «Іншого» — образу, що є інтерпретацією зовнішньої ідеології, яка впродовж твору тисне на героя 39].

Фон і загальний стиль виконання доволі грубий, графічний, що відповідає експресіоністському настрою новели. Напис «Я» виділений особливо, мовби це об'єкт боротьби або ставка у протистоянні між цими двома фігурами — людське «я» як поле драми між совістю та революційним обов'язком.

Ця ілюстрація інтерпретує внутрішній конфлікт головного героя через метафоричне візуальне протиставлення: людська сутність vs. насильницька ідеологія, особистість vs. фанатична роль. Вона унаочнює головну ідею твору: як революція ламає особистість, змушуючи людину зректися свого істинного «Я».

2.3. Визначення цільової аудиторії твору М. Хвильового «Я (Романтика)» та потреб споживача

Без визначення образу та вікової категорії читача книги розробка її візуального оформлення майже неможлива. Для створення успішного дизайну є обов'язковим врахування актуальних тенденцій, які популярні серед споживачів. «Я (Романтика)» — психологічна новела українського письменника Миколи Хвильового, ідеєю якої є фатальна невідповідність між ідеалами революції та методами їх досягнення, засудження більшовицького революційного фанатизму; світ врятує любов, усепопущення. Твір Миколи Хвильового «Я (Романтика)» є одним з ключових в українській літературі XX століття, він відображає складні соціально-психологічні трансформації епохи.

Через воєнні дії в Україні з початку повномасштабного вторгнення було скасовано проведення традиційних вступних випробувань до закладів вищої освіти, відповідно втратив чинність наказ, що регламентував проведення ЗНО. Згідно Наказу Міністерства освіти на науки України «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році», всі учні, які бажають вступити до вищих навчальних закладів, мають пройти національний мультипредметний тест [36].

Національний мультипредметний тест — скорочено НМТ — це комп'ютерний онлайн-тест, що на момент 2024 року складається з чотирьох блоків, з яких три — це основні предмети: українська мова, історія України та математика, а четвертий залишається на вибір вступника [35]. Результати кожного блоку множаться з коефіцієнтом спеціальності, адже вагомість набраних правильних відповідей напряму залежить від обраної майбутньої професії учасника тесту. Наприклад, для гуманітарних спеціальностей більш важливими будуть результати з тесту української мови та історії, а для інженерних — з математики та фізики. Однак для того, аби мати змогу використовувати результати НМТ цього року для вступу, необхідно пройти поріг з усіх предметів — набрати щонайменше 15% правильних відповідей в кожному блоці, незалежно від спеціальності, на яку абітурієнт збирається вступати. Підготовка до цього тесту неабияк важлива для випускників, оскільки від результату залежить успіх вступу до омріяного університету. Одним з творів, вивчення якого є обов'язковим для проходження тесту, є «Я (Романтика)» Миколи Хвильового. Тож основною віковою аудиторією можна визначити молодь від 16 до 21 років.

Від початку повномасштабного вторгнення більшість українців відмовилися від споживання російських книг. На заміну авторам країни-агресора молоді люди вважають за важливе популяризацію українських авторів, як сучасних, так і творців минулого [5]. Просування українських авторів минулого є надзвичайно важливим аспектом культурного розвитку та збереження національної ідентичності. В умовах

інформаційного перенасичення, знання про літературну спадщину України стає важливим інструментом для формування національної свідомості та культурної самосвідомості. Вивчення творів українських авторів минулого сприяє глибшому розумінню історичних контекстів, у яких вони творили. Література відображає соціальні, політичні та економічні реалії свого часу, що дозволяє сучасному читачеві усвідомити еволюцію української культури та мови. Це, в свою чергу, сприяє формуванню критичного мислення та культурної обізнаності. Поширення української літератури серед українців сучасності є важливим кроком до зміцнення національної ідентичності, розвитку культурної свідомості та підтримки мовної спадщини. Тому можна визначити другу вікову категорію читачів: українська молодь від 21 до 45 років.

Проаналізувавши жанр, рід, біографію автора та сюжетні особливості твору Миколи Хвильового, можна зробити певний висновок щодо характерного образу споживача. Вікова категорія поділяється на дві групи: підлітки від 16 до 21 років та дорослі люди від 21 до 45 років. Основною споживчою аудиторією є випускники шкіл та коледжів, які бажають здавати НМТ з української літератури та мають необхідність прочитати даний твір для підготовки, а також українська молодь, яка бажає більше дізнатися про митців епохи Розстріляного Відродження. "Я (Романтика)" має потенціал для залучення широкого загалу читачів. Теми, порушені в романі, такі як любов, зрада, самотність та пошук місця в світі, є універсальними і зрозумілими для багатьох. Це дозволяє твору залишатися актуальним і в сучасному контексті, привертаючи увагу нових поколінь читачів.

Попри поширене уявлення, що візуальний супровід літературних творів важливий лише для дитячої літератури, результати опитування серед дорослих віком від 18 до 65 років у рамках дослідження ролі ілюстрацій/візуальних елементів у формуванні читацьких звичок та літературної привабливості дорослих студенткою Кафедри візуальних мистецтв школи дизайну доктора Вішваната Карада Массачусетського технологічного інституту Всесвітнього університету миру, Амріті

Маюреш Ваз [15] та результати авторського власного онлайн-опитування, проведеного серед громадян України віком від 16 до 45 років свідчать про зворотне. Розглянемо вихідні дані обох опитувань [21]/

Дослідження Маюреш Ваз проводилось серед групи учасників віком від 18 до 65 років. Серед респондентів 66,7% становили жінки, решта – чоловіки. 43,3% респондентів були у віковій групі 18-24 роки, а інші — в групах 25-65 років. Серед учасників дослідження були як професійні спортсмени (43,3%), так і особи з іншими професіями, такими як студенти та працівники сфери обслуговування. Щодо вподобань ілюстрацій, 46,7% респондентів постійно або інколи віддають перевагу книгам з ілюстраціями, в той час як решта респондентів обирають книги з ілюстраціями рідше. 56,7% вважають, що ілюстрації важливі, але не дуже, 33,3% вважають їх дуже важливими, решта – не приділяють їм особливої уваги [15].

Для більш детального аналізу потреб споживачів, особистою ініціативою було власне дослідження, основою даних для якого було опитування в Google Forms, яке було розіслано в соцмережах. Основними респондентами є: студенти 1-4 курсів Київського Національного університету технологій та дизайну; студенти 1-4 курсів Київського національного університету будівництва та архітектури; викладачі та учні Херсонської загальноосвітньої школи номер 36 а також інші любителі читати віком від 16 до 45 років. Загалом у опитуванні в період 28 квітня — 12 травня 2025 року взяло участь 60 людей. Основними питаннями опитування було визначення ролі візуального оформлення під час вибору книги та уподобання різних графічних стилів. Докладні результати дослідження можна знайти в Додатку А. Як і очікувалося, на питання: «в якому форматі ви найчастіше читаєте книги?», більше 60% респондентів відповіли, що надають перевагу друкованим книгам для прочитання, 25% — електронні книги, 7% — слухають аудіокниги. Питання за типом відповідей поділяються на 3 види: питання з можливістю обрати лише 1 відповідь, питання з можливістю обрати декілька відповідей одночасно та питання з відкритою відповіддю, на які люди мали писати свої думки самостійно. Останні, хоч і не були обов'язковими для проходження опитування, однак дали чимало ідей для

роздумів. Наприклад, у табл. 2.2. зібрано цікаві відповіді на запитання щодо шляху популяризації української літератури. Виявлено, що значна кількість респондентів вважають, що наявність якісного візуалу може підвищити попит на купівлю книг.

Таблиця 2.2.

Перелік відповідей на найбільш цікаве питання проведеного анкетування

Назва	Питання та відповіді
1	2
Питання	Що, на вашу думку, могло б зробити українську літературу більш привабливою для прочитання?
Цікаві відповіді респондентів	В українській літературі має бути баланс: письменник повинен чіпляти людей цікавими та насиченими сюжетами, а також наразі актуальним є питання стосовно візуального обрису книги, я знаю, що зараз багато митців перевидають книги з новими дизайнами і це захоплює
	Якість друку та круті ілюстрації, а також просування
	Можливо, популяризація не через нав'язування (як-от у школі, коли потібно обов'язково знати, читати, бо це ж українське), а через зацікавлення, адже наша література закриває будь-який попит, просто варто про це говорити
	Актуалізація тем згідно часу, експерименти з жанрами, а щодо класики було б класно мати графічні адаптації, крізь призму світосприйняття сучасних творців
	Сучасна інтерпретація класики. Оновлені видання класичних творів із яскравими ілюстраціями, інтерактивними елементами чи навіть адаптаціями у формі коміксів або графічних романів. Це може привернути увагу молоді
	Сучасний дизайн, якісні матеріали

Висновки до розділу 2.

У процесі створення дизайн-проекту ілюстрованої книги до новели М. Хвильового "Я (Романтика)" особливе значення набуває використання графіки як ключового засобу візуалізації змісту твору.

1. Проаналізовано ілюстрації до твору М. Хвильового «Я(Романтика)» різних авторів та графічне оформлення інших українських творів. У результаті аналізу ілюстрованих книг української літератури виявлено, що книжкова ілюстрація є важливим засобом інтерпретації художнього тексту. Традиції української графіки — зокрема творчість А. Базилевича та інших дизайнерів — демонструють різні підходи до зображення національних літературних образів. Аналіз аналогів засвідчив важливість емоційного резонансу ілюстрацій з текстом, а також необхідність стилістичної відповідності змісту твору та побажанням цільової аудиторії.

2. Проведено ідейно-художній аналіз новели М. Хвильового «Я (Романтика)», що дозволило глибше зрозуміти її композиційну структуру, основні мотиви й художні засоби. Встановлено, що новела поєднує ознаки експресіонізму, психологізму та символізму. Особливе значення має внутрішній конфлікт героя — зіткнення обов'язку й моралі, ідеї та людяності. Ці особливості мають бути враховані під час створення ілюстрацій, зокрема через візуалізацію символічних елементів і контрастної емоційної напруги.

3. У процесі визначення цільової аудиторії твору та потреб споживача з'ясовано, що потенційними читачами ілюстрованого видання можуть бути студенти, викладачі, поціновувачі української літератури, а також молодь, зацікавлена у психологічній прозі та графічному оформленні книг. Аналіз уподобань цільової аудиторії дозволив виокремити такі особливості графічного оформлення книг, як креативний дизайн обкладинки, символічність образів та гармонійне співвідношення ілюстрацій з текстом. Як результат, було підтверджено актуальність використання графічних зображень в дизайні книг української літератури.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА РОЗРОБКИ ВІЗУАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ НОВЕЛИ М. ХВИЛЬОВОГО «Я (РОМАНТИКА)»

3.1. Вибір основної стилістики ілюстрацій на основі аналізу популярних тенденцій для цільової аудиторії

Розробка дизайн-проєкту ілюстрованої книги поділяється на декілька важливих етапів. Важливою складовою концепції є визначення цільової аудиторії. «Я (Романтика)» є ідеальним варіантом книги до читачів, які цінують глибокі психологічні роздуми та естетичні враження, що вже було продемонстровано в розділі 2. Ілюстрації повинні відповідати очікуванням цієї аудиторії, зацікавлюючи їх візуальною складовою та доповнюючи текстовий матеріал.

Добірка референсів за темою є наступним кроком підготовки до роботи над проєктом. Вибір стилю і техніки виконання ілюстрацій також є ключовим моментом. Першочерговим питанням постав вибір стилістики власне самих ілюстрацій. Було важливо, щоб графічний стиль роботи дозволив чітко та зрозуміло передати емоційне забарвлення тексту та був популярний серед вікової категорії людей, на яких розраховано фінальний продукт. За висновками аналізу цільової аудиторії твору, основною віковою аудиторією продукту є молоді люди з 16 до 30 років. Тож перед тим як почати працювати над графічною частиною, необхідно розглянути трендові стилі та течії в ілюстраціях. Під час авторського опитування українців, респондентам було надано змогу обрати декілька найбільш привабливих ілюстрацій. Серед представлених варіантів графічних стилів були: ілюстрації з активним використанням градієнту (варіант 1), мінімалістичний геометричний стиль (варіант 2), спрощений стиль японського графіка (варіант 3), стиль манги (варіант 4) та коміксів Marvel/DC (варіант 5). Орієнтуючись на результати опитування (рис 3.1.) було визначено трійку лідерів (рис 3.2.), синтез яких став основою графічних ілюстрацій проєкту.

Оберіть ілюстрації, які вам найбільше до вподоби:

Копіювати діаграму

60 відповідей

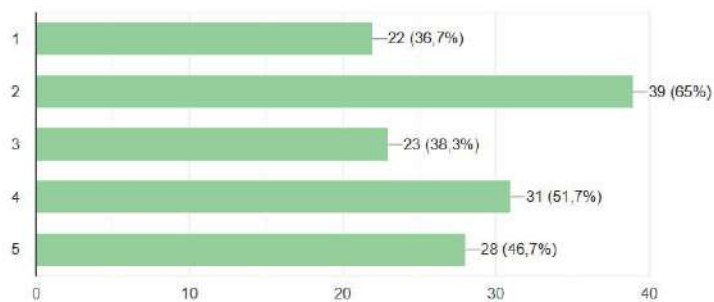

Рис 3.1. Результати опитування з питання актуальних графічних стилів [21]

Рис 3.2. «Трійця лідерів» за результатами опитування: а – обкладинка «W. Sheakespeare “Hamlet”» автор: Levente Szabó[13]; б – фрейм з манги «Спіраль» автор: Дзюндзі Іто [5]; в – плакат «Avengers» автор: Michael Cho

Найбільше голосів набрала ілюстрація до обкладинки класичного «Гамлета» Шекспіра. Основними особливостями цього творіння є дуже обмежена кольорова гама та виключно силуетне зображення об'єктів. Мінімальна кількість деталей дозволяє зосередити увагу читача на найважливіших деталях. На передньому плані зображено череп, стиснутий у чорній руці — пряме посилення до знаменитої сцени з

Йоріком, яка стала одним із символів шекспірівської драми. Цей елемент уособлює не лише смерть як неминучість, а й глибокі екзистенційні роздуми героя про буття, мораль та безглуздість людських прагнень. Рука, що тримає череп, мовчазно вказує на особисту відповідальність і вибір, що постають перед Гамлетом. Яскраво-теракотове тло привертає до себе увагу, а зображення черепу на руці є алюзією на відомий уривок драми «Бути чи не бути».

Розглянемо також два найпопулярніших серед молоді графічних продукти на даний момент: японські комікси, або іншими словами, манга та більш західний стиль компанії Marvel Comics, (див рис. 3.3,-рис. 3.4).

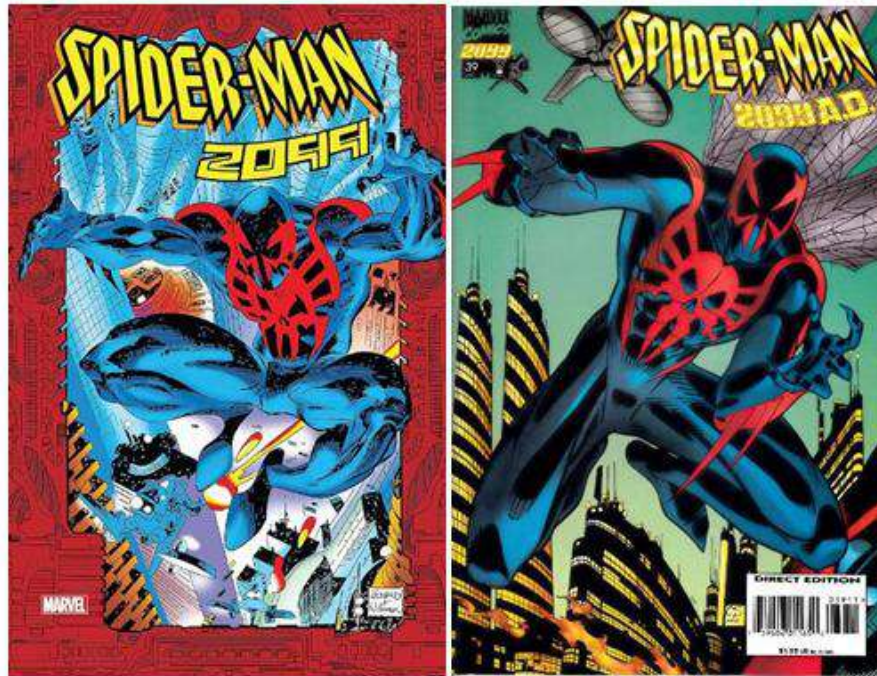

Рис. 3.3. Сторінки манги Death Note. Автор: Tsugumi Ohba [10]

Обидва стилі досягли однакового рівня популярності ще в 2018 році, коли на противагу вже популярним аніме-адаптаціям манги вийшла перша частина мультфільму «Людина-павук: Навколо всесвіту», яка викликала чималий фурор навіть серед тих, хто не цікавився всесвітом Марвел, і обидва стилі тримаються серед лідерів за популярністю по всьому світу по сьогоднішній день.

Основною особливістю стилю манги є повна або часткова відсутність кольорів. Традиційно, сторінки комікс пишуть пером та тушшю на папері розміром

В3, який трошки більший за звичний А3. Також, характерною ознакою аніме стилю є непропорційно великі очі та надмірне зображення емоцій героїв. На заміну кольору приходить грамотно розташовані лінії та штрихи, які вдало ілюструють необхідну атмосферу. Інколи допускається також сірий колір для позначення світлотіні та рефлексів, особливо в найбільш напружених сценах.

а

б

Рис.3.4. Обкладинки коміксів про Людину-Павука від Marvel Comic:

а [11], та б [2]

В коміксах Marvel Comic Studio особливими ознаками є різкі чорні тіні, пласкі кольори, інколи з використанням градієнту, та штрихи по формі об'єкту. Комікси Marvel відомі використанням насичених кольорів із сильними контрастами. Це допомагає підкреслити динаміку сцен, емоції персонажів та загальний стиль екшену. Сучасні технології кольорокорекції дозволяють створювати глибокі палітри з використанням градієнтів і ефектів освітлення, що додають реалістичності. Значна увага приділяється деталям костюмів, зброї та техніки. Унікальні особливості

кожного персонажа підкреслюються через дизайн персонажів, як наприклад, патерн павутини на костюмі людини павука. Шрифти завдяки власній формі та кольору передають тон сцени чи характер героя. Наприклад, гучні звуки передаються через великі та жирні літери (як "BANG!" або "WHAM!").

Для ілюстрацій до твору «Я (Романтика)» доцільно використовувати експресивні, емоційно насичені образи, які передають психологічну глибину персонажів. Для досягнення цього ефекту планується використати жорсткі пензлі та обмежену кольорову гаму. Графіка цифрова, ілюстрації розроблятимуться у таких графічних програмах: Procreate, Adobe Photoshop і Adobe Illustrator. Як результат, проаналізувавши ілюстрації конкурентів та популярні стильові течії серед сучасної молоді, вибір зупинився на мінімалізмі, основою якого стала суміш стилю манги та західних коміксів для зображення героїв та сюжетних ілюстрацій.

3.2. Розробка дизайну обкладинки книги М. Хвильового «Я (Романтика)»

Першим етапом розробки візуального оформлення новели було створення обкладинки. Проаналізувавши обкладинки книг М. Хвильового «Я(романтика)» від різних видавництв, було помічено чимало схожостей. Наприклад, на обкладинках цього твору часто зображають або самого автора, або обличчя головного героя (див. рис. 3.5.) Також ілюстратори використовують різні текстури для досягнення більш цікавого ефекту. Композиційний центр розташовано посередині сторінки.

Наступними етапами є розробка початкових ескізів до обкладинки та ілюстрацій, та подальше внесення корективів. Під час роботи над пошуковими ескізами, було затверджено основну кольорову гаму та розміри видання. Під час пошуку типографій в Києві та по всій Україні, внаслідок комунікації з консультантами, з'ясувалося, що більшість друкарських видавництв вимагають формат документу pdf, DPI 300. Розмір аркушу книги А5. Так як це друкарське багатосторінкове видання, всі ілюстрації було створено і збережено в колірному режимі СМУК для комфортного подальшого друку.

а

б

Рис.3.5. Обкладинки книг М. Хвильового «Я(Романтика)» від видавництва «Фоліо», 2025 (а) та 2024 (б) років [42]

Основною ідеєю було показати внутрішню напругу головного героя, використовуючи певні цікаві композиційні рішення та техніки. Задля запобігання перенасиченості кольорами, та враховуючи актуальність мінімального використання кольорів серед цільової аудиторії. рішенням було дотримуватись переважно монохромної кольорової гами з двома акцентними кольорами, з яких сині відтінки символізують людяну сторону твору, а червоні – навпаки, тоталітарність та фанатичність (рис 3.6.).

Рис. 3.6. Коди HEX та CMYK основних кольорів, використаних для ілюстрацій

Першочерговою ідеєю для дизайну обкладинки було зображення головного героя обличчям до читача із застосуванням ефекту «розбитого екрану» (рис 3.7). Таким чином можна було б зобразити розкол свідомості героя, який той переживає протягом всього твору. Однак від цієї ідеї згодом відмовились через ряд причин. По-перше, головною метою даного видання є індивідуальність, а зображення обличчя героя присутня в більшості дизайнах конкурентів. По-друге, дизайн обкладинки має бути максимально мінімалістичним, враховуючи уподобання потенційних покупців. По-третє, головна ідея полягає в приховуванні обличчя головного героя, адже його зовнішність повністю ігнорується автором. Вся увага зосереджена на емоційному стані «Я», тож доцільно вигадати щось, спрямоване на збереженні таємничості образу героя.

Рис.3.7. Пошукові ескізи композиції для зображення початкової ідеї обкладинки твору. Техніки виконання: папір, спиртові маркери, фотобашинг.

Другим варіантом ілюстрації для обкладинки твору був наступний сценарій: силует головного героя йде по галявині спиною до глядача. Першочерговою ідеєю було зробити це за допомогою прийому контрформи. (рис 3.8.) Однак згодом від

цього варіанту також відмовились, а ідею з галявиною було перенесено в останню ілюстрацію твору.

Рис.3.8. Пошуковий ескіз другого варіанту композиції обкладинки твору. Створено автором в Procreate

Наступною пропозицією було зображення лише силуету обличчя головного героя та використання специфічного освітлення для акцентування уваги лише на одному оці героя. Червоний промінь світла, що падає на око, формує обриси замкової щілини. Вона вказує на спробу читача (а можливо й самого «Я») заглянути у підсвідомість головного героя, адже саме цим ми й займаємось, гортаючи сторінки цієї новели. Темрява навколо є символом фанатичного, депресивного оточення, а червоний колір, що домінує в дизайні, є певною алюзією на кінцевий вибір головного героя. В той час синє око з іншої сторони щілини символізує людяну сторону свідомості «Я», яку в кінці твору, герой назавжди «зачиняє» глибоко всередині. З іншої сторони – зображення кривавих подій революції, в період якої відбуваються події твору. Древа чорного кольору створюють ефект рамки та не допускають різкої зміни кольору між передньою та зворотною сторінкою обкладинки. Для досягнення бажаного результату, було використано інструмент

градієнту в програмі Adobe Photoshop, а потім скомпоновано в фінальну розгортку в Adobe Illustrator. Деякі етапи розробки обкладинки зображено в рис 3.9.

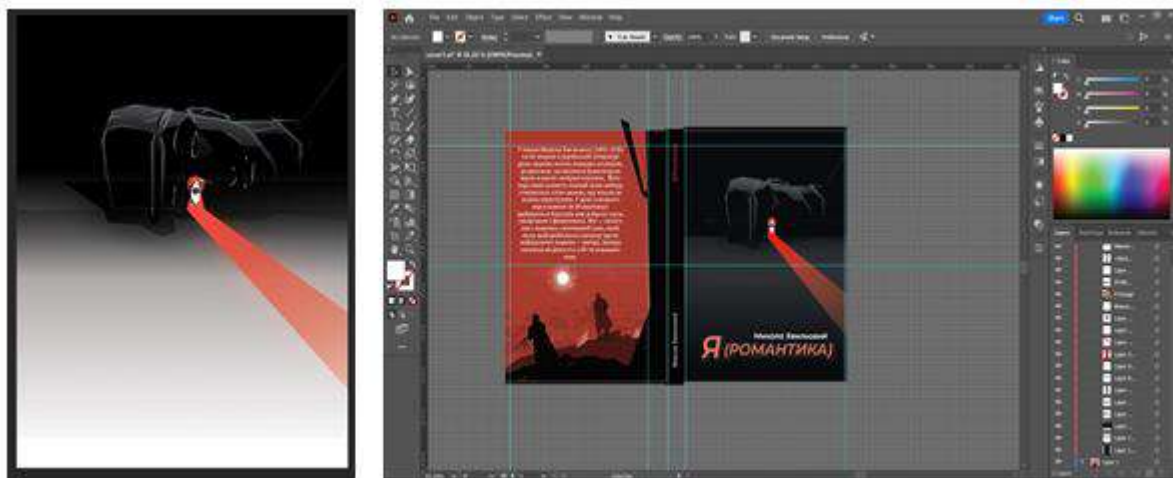

Рис.3.9. Етапи розробки фінального варіанту обкладинки. Створено в графічних програмах Adobe Photoshop та Adobe Illustrator

Для зображення назви та автора твору на обкладинці було обрано шрифт Georgia, який зображено на рис 3.10. Шрифт Georgia — це один із найвідоміших і популярних шрифтів з родини serif (зарубчастих шрифтів), який було розроблено для компанії Microsoft.

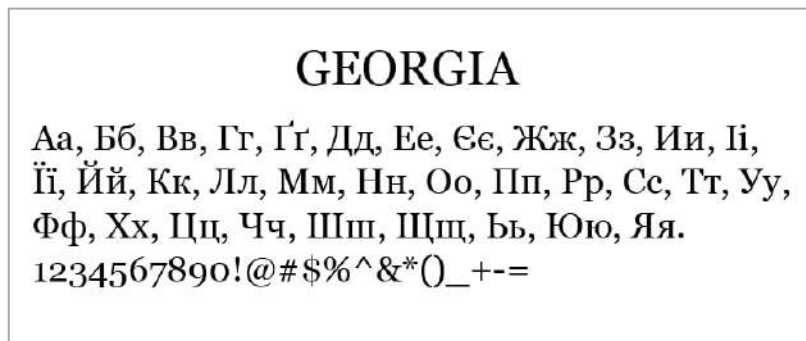

Рис.3.10. Шрифт «Georgia», символи українською мовою. Зображення створено в графічному редакторі Adobe Illustrator

Так як для розробки дизайну було використано ноутбук з операційною системою Microsoft, цей шрифт можна використовувати в особистих та комерційних цілях [37]. Ім'я автора «Микола Хвильовий» розміщено в двох рядках позаду силуету голови. Надпис приховано в тіні, але в той самий час він виступає декоративним елементом фону. Літера «Я» в назві розташована окремим рядком зверху.

Таким чином, на основі аналізу конкурентів та самого твору, було створено привабливу та цікаву обкладинку, що стала першим завершеним графічним елементом проєкту.

3.3. Розробка зовнішнього вигляду головних героїв новели

Щоб мати змогу працювати над ілюстраціями, необхідно спочатку розробити зовнішній вигляд головних героїв твору. При створенні дизайну персонажів я робила акцент на максимальне розкриття їхнього характеру з однієї картинки, при цьому залишаючи риси, описані в новелі. Було багато різноманітних варіантів дизайну обличчя кожного персонажу, наприклад, спочатку планувалось зробити Андрюшу з маленькими очима та здернутим догори кінчиком носа, що можна прослідкувати на початкових начерках персонажів, які показано в рис 3.11.

Рис. 3.11. Найперші начерки портретів доктора Тагабата та Андрюші.

Ручка, спиртові маркери

Розпочнемо з образу головного героя. Дизайн «Я» має бути доволі простим: головний герой безіменний, у творі жодного натяку на певні особливості зовнішності героя. В початковому варіанті дизайну замість обличчя персонажа була велика літера «Я» (див. рис 3.12, а), яка мала змінювати колір протягом сюжету, поступово перетворюючись на червоний. Однак під час зображення на перших ілюстраціях, герой стилістично вирізнявся від інших, тож від цього концепту довелося відмовитись.

а

б

Рис. 3.12. Початкові ескізи головного героя новели. Зроблено в графічній програмі Procreate (а) та на папері з використанням спиртових маркерів (б)

Згодом образ героя поступово набрав певних особливих рис. Його обличчя – пуста маска: лоб та ніс прикриває капелюх, а в руках він тримає маузера – зброю, якою згодом застрелить власну матір. Одяг — чорне шкіряне пальто чекіста. Герой навіть не усвідомлює себе як особистість, «Я чекіст, але я і людина», «Я, главковерх чорного трибуналу комуни, — нікчема в його руках (доктора Тагабата), яка віддалася на волю хижої стихії» [43].

Мати – звичайна низенька літня жінка, укутана в хустину по образу діви Марії. Далі під час створення ілюстрацій їй було додано у хустину синій акцентний колір,

як символ чистоти і людяності. Руки складені на грудях, бо серце материнське кров'ю обливається, дивлячись на моральні страждання головного героя. «Моя мати — втілений прообраз тієї надзвичайної Марії, що стоїть на гранях невідомих віків. Моя мати — наївність, тиха жура і добрість безмежна», — так описує оповідач власну матір [43]. Її вираз обличчя поєднує в собі журбу та хвилювання за сина, при цьому лишаючись м'яким на вигляд (рис. 3.13).

а

б

Рис. 3.13. Початкові ескізи образу Матері головного героя. Зроблено на папері з використанням спиртових маркерів (а) та у графічній програмі Procreate (б).

Образ дегенерата візуально надзвичайно близький до його літературного втілення в новелі. Зовнішність персонажа акцентується на рисах, які посилюють враження його тваринної, майже звіроподібної природи: приплюснутий ніс, низький, важкий лоб, скуйовджене чорне волосся, що стирчить на всі боки, та деформована, дегенеративна форма черепа. Ці риси не лише натякають на обмеженість

інтелектуальних здібностей, а й символізують втрату людської сутності під тиском ідеології. У тексті персонажа неодноразово називають «вірним вартовим псом революції» — ця метафора візуально підкреслена завдяки додатковому елементу: шкіряному нашійнику з металевими шипами, що відсилає до образу агресивного бійцівського пса. Таким чином, візуальне трактування персонажа підтримує й підсилює текстову характеристику, поглиблюючи його значення як сліпого виконавця репресивної волі влади. (рис. 3.14.)

Рис 3.14. Зовнішній вигляд Дегенерата. Зроблено у Procreate

Доктор Тагабат — злісний чоловік з кам'яним серцем. Високий лоб, прямий ніс та тонкі губи додають йому аристократичності. Зверхній погляд передає всю суть персонажа — він не зупиняється ні перед чим, і підштовхує до цього інших. Висока фігура в чорному костюмі та з капелюхом, що прикриває лисину — ось таким є образ доктора Тагабата. (рис 3.15, а і рис. 3.15,б) «Злий геній, безжальний до своїх жертв». «Я бачу тільки білу лисину й надто високий лоб» — так описує Я даного персонажа

[43]. Своїм виразом обличчя Тагабат має викликати незначні відчуття неприязні, адже саме він є важелем тиску на головного героя. Жорстокий та холоднокривний.

На противагу злому генію, стає останній персонаж новели – Андрюша. Чоловік середніх років, якого відправили до комуни проти його волі – я зобразила його з великими втомленими очима. На листку – хоч цього й не видно (рис 3.15, в) — смертельний вирок, який хлопець боїться підписувати, тож невпевнено, тремтячою рукою, він ставить лише незрозумілу закарлючку, схожу на хрестик. «Андрюшу призначили в “чека”, проти його кволої волі. Цей невеселий комунар, коли треба енергійно розписатись під темною постановою — «розстрілять», завше мнеться, завше не ім'я і прізвище на суворому життєвому документі ставить, а незрозумілий та химерний хвостик» [43].

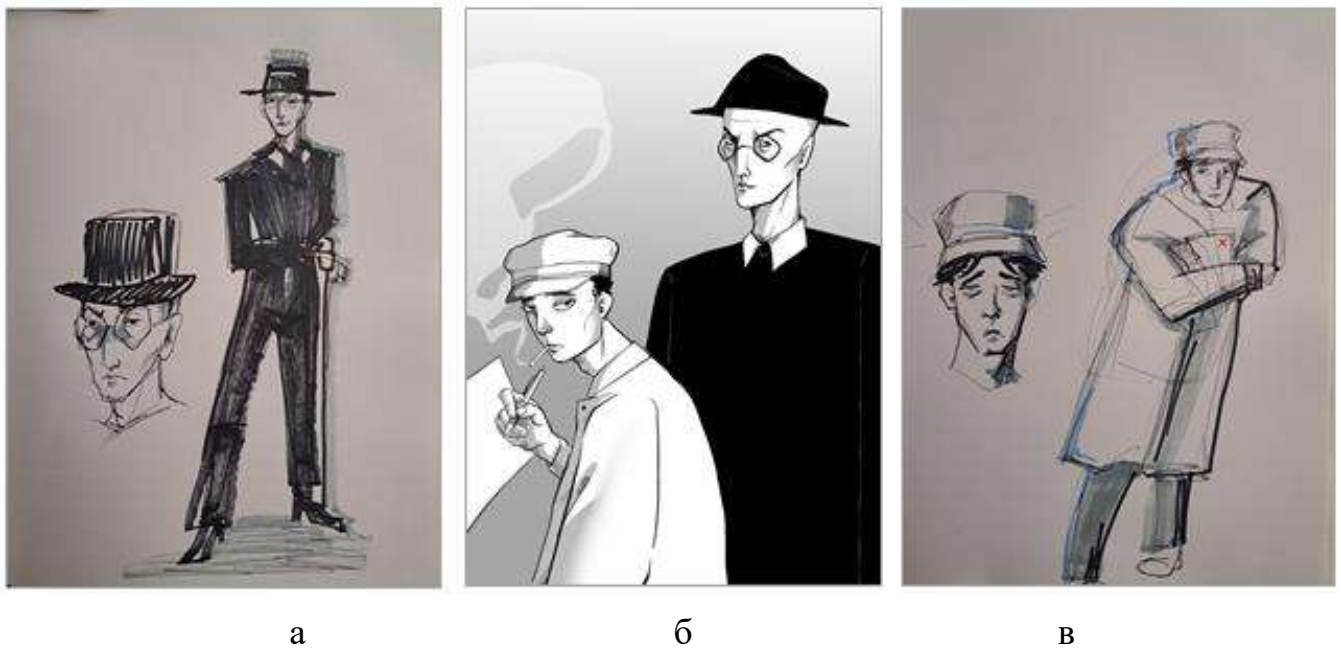

Рис 3.15. Перші зображення зовнішнього вигляду персонажів Андрюші та Тагабата, які було використано як основу для подальших ілюстрацій.

Начерки зроблено на папері з використанням спиртових маркерів (а,в) та у графічній програмі Procreate (б)

Як результат, персонажі новели розділились на дві частини (не враховуючи головного героя): представники «людяної» сторони — Мати та Андрюша, і так звані «тіні фанатизму» — Тагабат та Дегенерат. Перші носять світлий одяг та мають присутні елементи блакитного кольору в дизайні. Другі навпаки – чорний одяг та червоні деталі в ілюстраціях.

3.4. Створення ілюстрацій до твору М. Хвильового «Я (Романтика)»

Розробка основної візуальної частини книги була одним з найбільш енергозатратних процесів виконання роботи. Спершу треба було обрати графічну програму для створення основних графічних елементів. Моїм вибором став графічний редактор растрових зображень Procreate, оскільки ця програма має широкую бібліотеку безкоштовних текстурних пензлів та дозволяє робити цифрові начерки поза межами комп'ютера. Після створення візуальних образів персонажів, наступним кроком були пошукові ескізи. (рис. 3.16).

Рис. 3.16. Пошукові ескізи композицій майбутніх ілюстрацій. Олівець, папір, гелева ручка.

В новелі «Я (Романтика)» велика кількість деталей вказують на зміни обставин навколо головного героя. Темно-сіре світло грозового неба змінюється на чорні стіни палацу, освітлені тьманим світлом від свічки на столі. Знайомий гул на вулиці перетворюється в галас гучних марень, криків та вистрілів маузерів. Саме цей ефект я намагалась передати, використовуючи лише два акцентних кольори та сіру гамму відтінків. Синій колір використовувався, коли поруч з героєм знаходилась його мати – уособлення діви Марії. Червоний ж використовувався, коли головний герой робив вибір на користь сторони «чекістів». Загалом планувалось розробити до восьми ілюстрацій формату А5.

«З далекого туману, з тихих озер загірної комуни шелестить шелест: то йде Марія» [43]. Це речення, з якого розпочинається новела, стало натхненням для двох графічних робіт, які послужили фронтиспісом та завершальною ілюстрацією видання. Для першої та останньої ілюстрації було використано одну й ту саму локацію та композиційне рішення, відрізняються вони лише атмосферою. Спочатку — Мати йде по стежці серед туманної галявини, в напрямку палацу. Під кінець твору, на цій ж галявині стоїть головний герой з маузером у руці. Кольори змінилися: небо стало червоним, символізуючи остаточне рішення «Я», його психологічний злам на користь сліпого фанатизму. В рис 3.17. можна детальніше розглянути вплив кольорів на атмосферу зображень.

Новела починається з внутрішнього монологу героя, який сповідує революційну жорстокість. Його світогляд відзначається містичним пафосом і вірою в «ідею загірної комуни». Він переконаний, що для торжества нової епохи потрібно знищити старе — навіть у собі. Водночас представляють Мати героя, яку той порівнює з Марією. Головний герой вірить у «загірну комуну», живе «революційною доцільністю» і також носить у серці нестерпний тягар любові до матері. «Мати! Мати! Хіба не вона мене породила, хіба не її я виносив у своїй душі в найгіркіші хвилини?..» [43].

Рис. 3.17. Приклад використання акцентних кольорів для окреслення емоційного забарвлення твору: зліва – найперша ілюстрація в книзі: мати героя на початку книги йде по полю додому, справа – остання ілюстрація в книзі: головний герой повертається з галявини після вбивства власної матері.

Виконано в Procreate.

Композиція для ілюстрування цього уривку доволі проста: Мати сидить біля вікна, за яким видніються обриси м'яти - символ затишку, дому. М'ята в'яне, що символізує початок руйнування цього міцного зв'язку між «Я» та його матір'ю. Цікаво, що під час створення зображення, саму матір було перемальовано двічі, що прослідковується у рис. 3.18. Далі Хвильовий подає психологічну алегорію, вводячи три фігури: доктора Тагабата, дегенерата та Андрюшу. Це не просто товариші по ЧК — це фрагменти психіки героя. Доктора Тагабата та Дегенерата було зображено у вигляді тіней, в той час риси обличчя Андрюші ледь-ледь видніються в темряві.

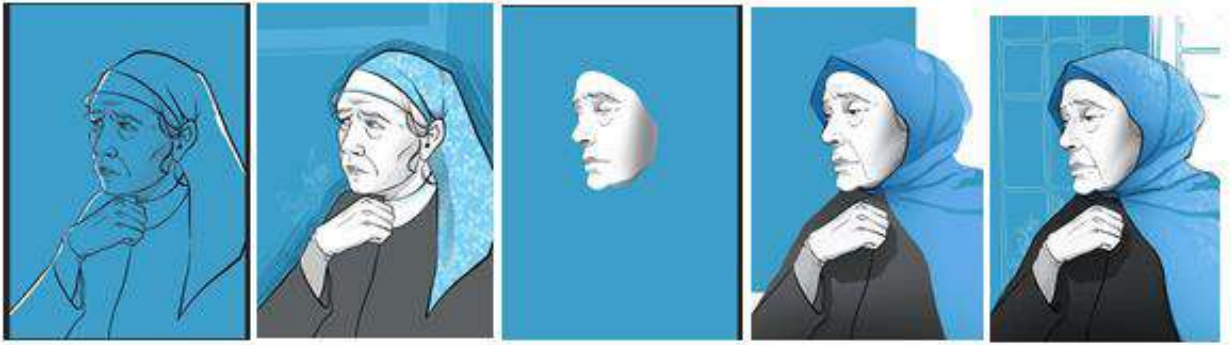

Рис. 3.18. Етапи створення другої ілюстрації (зліва-направо)

Наступний важливий момент розповіді – суд над невірними ідеалам комуни. Дуже вдало описано ставлення чорного трибуналу до цих людей – їх не вислуховують, допитують лише те, що їм варто почути. На особистість цих персонажів ніхто навіть не звертає уваги. Їм навіть не було надано імен – лише літери: крамар «ікс», черниці «зет та ігрек», тощо. Для зображення жорстокості цієї сцени було зображено руку персонажа на передньому плані, яка виносить на папір смертельний вирок. Фон – червоний, адже в цьому моменті героєм повністю керує його сторона «чекіста» (рис. 3.19).

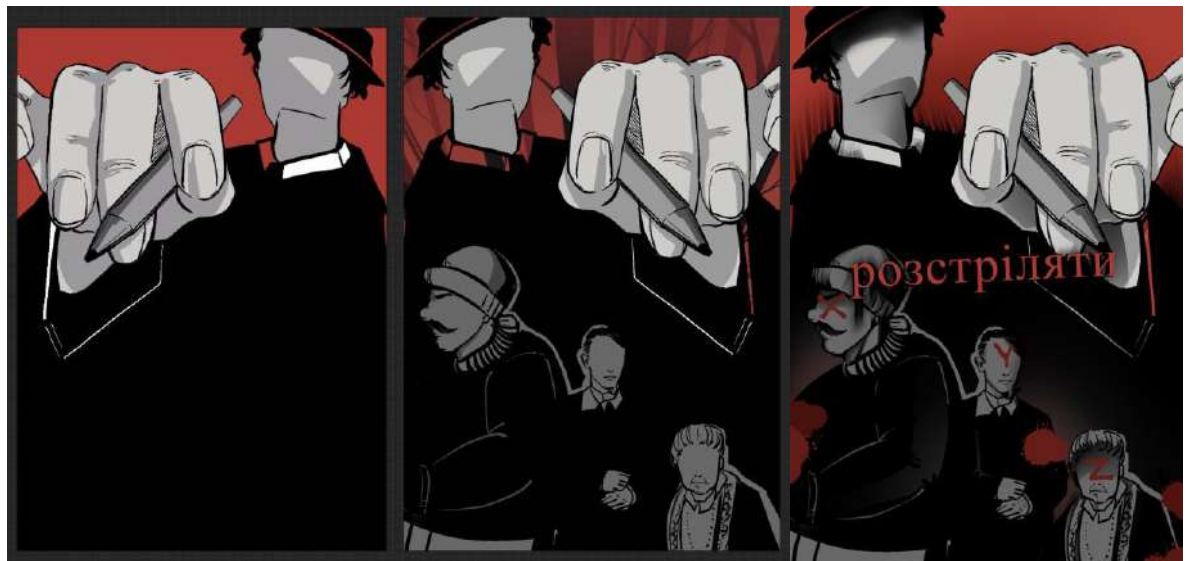

Рис. 3.19. Етапи створення ілюстрації (зліва-направо). Створено в програмі Procreate.

Одним з найбільш напружених моментів в новелі є сцена, коли на розстріл заводять останню партію черниць, які сповідували «невірну» ідеологію. В одній з жінок головний герой впізнає свою матір — це ставить його перед вибором: помилувати матір, або до кінця сліпо служити ідеї, тим самим принести в жертву останнє, що зберігало його людяність. Момент вагання головного героя увиразнений не лише внутрішнім монологом, а й впливом зовнішніх чинників, зокрема постаті доктора Тагабата, який, виступаючи у ролі цинічного антагоніста, відкрито глузує з нерішучості героя. Його насмішки мають не стільки комічний, скільки демонічний відтінок — він уособлює холодну, раціональну жорстокість, що не залишає місця моральним сумнівам. Він не просто коментує ситуацію, насміхаючись над головою чорного трибуналу, а й підбурює його особистісний конфлікт. Для візуального втілення цієї напруги композицію сцени було свідомо розділено на два просторові плани, які символічно передають полярність внутрішнього світу персонажа (рис. 3.20).

Рис 3.20. Ілюстрація з зображенням ключового моменту твору. Виконано автором в програмі Procreate.

На передньому плані домінує фігура Тагабата — він зображений більшим, фізично наближеним до глядача, наче нависає над героєм і його свідомістю. Його поза й вираз обличчя підкреслюють впевненість, владність і зневагу. Позаду, в глибокому плані, зображено черниць. Серед них вирізняється постать матері, яка з виразом суму та тихого болю дивиться на сина, охопленого муками вибору. Її погляд сповнений безмовного докору й надії, він уособлює совість, яку герой намагається заглушити, але не може остаточно відкинути. (рис. 3.20.)

Для створення наступної ілюстрації було прийнято цікаве рішення — використати алюзію на популярну сцену з фільму «матриця», яка стала культовим мемом серед молоді. (рис 3.21.) Герой постає перед тяжким моральним вибором: вірно служити ідеалам, або підкоритися власній совісті. В фільмі «Матриця» героям пропонують дві пігулки, і в залежності від вибору, буде суттєво відрізнятись їхнє майбутнє.

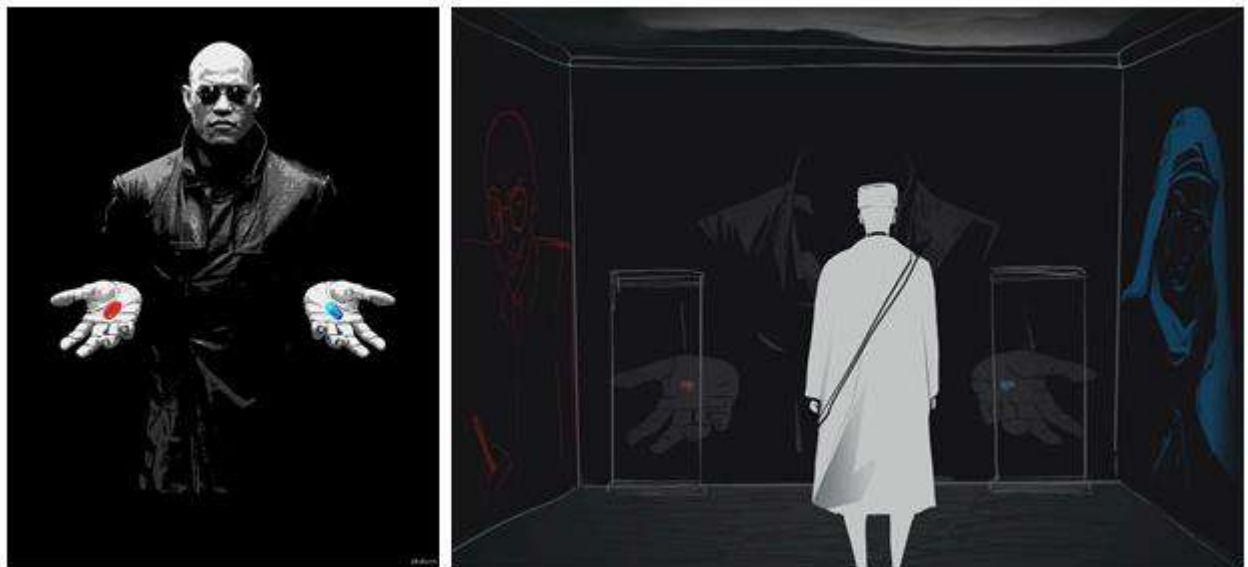

Рис 3.21. Шаблон мему «Обери сторону» з фільму «Матриця»[29] та його часткове зображення в ілюстрації

На ілюстрації (див. рис 3.21.), ручки дверей репрезентують ці дві пігулки, адже рішення головного героя також суттєво впливатиме на його подальше життя. Цей хід

ще більше приверне до себе увагу вікової аудиторії, та є великий шанс підняти попит на даний товар. Ця ілюстрація – єдина, яка займає весь розворот книги, розділяючи її на «до» та «після», адже після цього герой робить остаточне рішення, знищуючи все всередині нього.

Як результат, розробка візуальної частини кваліфікаційної роботи бакалавра полягає в створенні візуального оформлення друкованого видання ілюстрованої книги Миколи Хвильового «Я (Романтика)». Головними завданнями є створення дизайну книжкової обкладинки, розробка ілюстрацій та їх інтеграція в цілісний проєкт з текстовою частиною. Основними принципами є використання певної стилістики ілюстрацій, характерних кольорових рішень, основних принципів дизайну. Головною метою проєкту є створення візуального супроводу, що підкреслює теми та ідеї твору. Концепція має враховувати специфіку жанру, стилю автора та епохи, в якій відбуваються події. Головна ідея полягає в популяризації використання графічних ілюстрацій для книг, спрямованих на дорослу аудиторію. Крім того, під час створення дизайну персонажів, основну увагу було зосереджено на максимальному дотриманні всіх деталей, які було описано в книзі. Таким чином, випускники шкіл та коледжів можуть орієнтуватись на візуальні асоціації для запам'ятовування образів головних героїв, що може стати в нагоді під час підготовки до НМТ.

Для створення основних ілюстрацій було використано програму для растрової графіки Procreate на iPad. Це дозволяло вносити корективи в роботу в будь-який момент, завдяки компактності інструменту. Було використано як основні кольори для персонажів: чорний, білий та сірий HEX #505151, CMYK 1.0.0.68 з прозорістю 38%. Обрано кольоропрофіль проєкту CMYK, адже це поліграфічний продукт, який пізніше буде випускатись в друк. Також використано лише декілька інструментів: пензлі зі стандартного набору procreate: inking – syrup, inking – thylacine, inking – technical pen, vintage – galaxias, textures – victorian та інструмент «палець» для створення плавного переходу між тінями на деяких частинах тіла. Після завершення

роботи в Procreate, всі графічні елементи було завантажено в програму Adobe Photoshop для додавання остаточних деталей та необхідних фільтрів, а згодом в Adobe Illustrator для фінального компоновання продукту та додавання тексту. Всю текстову частину продукту було переведено в криві під час додрукарської підготовки виробу.

Висновки до розділу 3.

1. Визначено основну стилістику візуального оформлення новели на основі аналізу уподобань цільової аудиторії. Виконано детальний аналіз візуальних уподобань цільової аудиторії та в результаті, виявлено, що найбільший емоційний відгук викликає стилістика, що поєднує експресіоністичні елементи, мінімальне різноманіття кольорів та використання сучасних інструментів цифрової графіки. Сформовано візуальний стиль, що відповідає як змісту твору, так і смакам цільової аудиторії.

2. Розроблено дизайн-концепцію обкладинки, що є конкурентноспроможною на сучасному ринку. Визначено композиційне й колористичне рішення, спрямоване на підкреслення загадковості особистості головного героя та привернення на видання уваги цільової аудиторії. Для досягнення даної мети було обрано шрифт та його композиційне розташування на обкладинці книги, та визначено основні візуальні акценти, які посилюють сприйняття настрою новели.

3. Створено візуалізацію персонажів на основі опису їхніх психологічних портретів та деталях, описаних у новелі. Розроблено образи ключових персонажів твору: головного героя, матері, Тагабата, Дегенерата та Андрюші з урахуванням їхньої ролі у сюжеті. Виявлено, що стильова узгодженість та символізм в дизайні героїв сприяє цілісному сприйнятті новели. Отриманий результат було використано в подальших етапах розробки проєкту.

4. Розроблено серію ілюстрацій, кожна з яких стала візуальним помічником в подорожі сюжетом новели. Для цього було використано описані вище дослідження стилів та вже розроблений заздалегідь дизайн персонажів. Аналіз основних сюжетних моментів новели став основою для композиції кожного елементу серії ілюстрацій.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Під час роботи над розробкою візуального оформлення друкованого видання новели Миколи Хвильового «Я(Романтика)», було зроблено багато досліджень, на основі яких буде розроблено дизайн візуальних образів та ілюстрацій до тексту. В результаті дослідження було виконано наступні задачі:

1. Виконано дослідження актуальних тенденцій дизайну книжкових обкладинок та ілюстрацій, зорієнтованих на дорослу вікову аудиторію. Розглядаючи особливості сприйняття літературного твору було виявлено, що незважаючи на непопулярність використання графічних зображень при розробці дизайну друкованих книг для дорослої аудиторії, все ж таки ілюстрації та оформлення відіграє важливу роль в сприйнятті твору читачем. Для дорослих важливим є дотримання стриманої гами кольорів, використання абстрактних форм та інше, що адаптує візуальні елементи до жанра та тематики. Все це суттєво впливає на вибір книги читачем.

2. Здійснено порівняльний аналіз робіт ілюстраторів, зорієнтованих на певну вікову аудиторію. Виявлено характерні композиційні рішення: акцент на передачі настрою твору, узагальненні форм, приглушених кольорах і метафоричних деталях.

3. Проаналізовано текст новели Миколи Хвильового «Я (Романтика)» з метою виділення основних сюжетних моментів і загальної атмосфери, що панує у творі. Визначено, що центральною темою є конфлікт між ідеєю та гуманізмом, а візуальна інтерпретація має передавати напруження, ізоляцію й моральну роздвоєність героя. Для створення дизайн-проекту ілюстрованої книги до новели М. Хвильового "Я (Романтика)" було поглиблено вивчено текст та виявлено, що саме графічні елементи в оформленні мають не лише естетичну функцію, а й передають емоційну напругу та трагізм подій. Тому важливо при оформленні книги використовувати емоційно насичену графіку, контрастно кольорову гаму, символічні образи та поєднання текстур.

4. Розроблено дизайн персонажів, які відображають внутрішню драму та психологічну глибину образів. Для найбільш ефективного результату враховано основну роль кожного персонажа у сюжеті, описані самим автором твору деякі деталі опису зовнішності героїв та їхній психологічний портрет. Візуальні образи було сформовано відповідно до загального стилістичного настрою проєкту.

5. Було створено дизайн книжкової обкладинки, розроблено ілюстрацій та їх інтеграція з текстовою частиною. Основною метою проєкту було не лише створення обкладинки та ілюстрацій тексту, а через них надати читачеві можливість легко уявити персонажів, атмосферу та емоційний контекст. І в результаті роботи ця мета була досягнута, про що говорять результати опитування «Дослідження читацьких уподобань: ілюстровані книги та українська література».

6. Скомпоновано текстову й графічну частину проєкту в єдине цілісне видання, готове до сприйняття читачем. Забезпечено композиційну цілісність, стильову єдність і художню завершеність оформлення книги, що відповідає актуальним друкарським вимогам та уподобанням сучасних читачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Arnheim R. Art and Visual Perception, Second Edition: A Psychology of the Creative Eye Second Edition. University of California Press. 2004. 528 p.
context=honors (дата звернення 30.03.2025).
2. David P., Leonardi R., Sienkiewicz B. Spider-Man 2099 Omnibus. Vol. 1. Marvel Universe, 2023. 1384 c.
3. Dürer A. The Four Horsemen of the Apocalypse. URL: <https://smarthistory.org/albrecht-durer-four-horsemen/> (дата звернення 03.04.2025).
4. Hoogslag N.. Decriminalising Ornament: The Pleasures of Pattern: The Sympathy of Illustration. *Journal of Illustration*. 2019. №6 (1). С. 9 – 32. DOI:10.1386/jill_00002_1
5. Ito J. Uzumaki Chapter 3. Uzumaki Manga Online. URL <https://w1.uzumaki-manga.online/> (дата звернення 29.04.2025).
6. Male A. Illustration: A theoretical and contextual perspective. AVA Publishing 2007. 216 p.
7. McCullough, Megan A., "Young adult book cover design and its impact on reader interest". Selected Honors Theses. 2021. 148 p.
8. Microsoft Learn. Georgia Ref font family - Typography. URL: <https://learn.microsoft.com/th-th/typography/font-list/georgia-ref> (дата звернення 10.04.2025).
9. Nikolajeva M. How Picturebooks. 1st Edition. New Yor : Routledge. 2006. 308 p.
10. Ohba Tsugumi. Death Note. Vol. VIZ Media. 2019. 350 p.
11. Spider-Man 2099 (1992-2020). URL: https://marvel.fandom.com/ru/wiki/Spider-Man_2099 (дата звернення 19.04.2025).
12. Statista. Digital Illustration Market Growth. 2024. URL: www.statista.com. (дата звернення: 14.04.2025).

13. Szabó L. Brisk Graphics. Book cover for Hamlet. URL: <https://www.pinterest.com/pin/626352260656492789/> (дата звернення 20.04.2025).
14. The Jacket Designer's Challenge: To Capture A Book By Its Cover Fresh Air Interview. 2014. URL: <https://www.npr.org/2014/10/16/345548582/the-jacket-designers-challenge-to-capture-a-book-by-its-cover> (дата звернення 20.03.2025).
15. Vaze A., Pawar G., Rajwade P. Investigating the role of illustrations/visual elements on adult reading habits and literary attraction. BBDS – Black Book: Drawing and Sketching. 2024. 5(1), 36-43. Режим доступу: <https://doi.org/10.48619/bbds.v5i1.1059>.
16. Vivat. Vivat Класика. URL: <https://vivat.com.ua/vivat-klasyka/> (дата звернення 27.04.2025).
17. Williams W. R. Attending to the visual aspects of visual storytelling: using art and design concepts to interpret and compose narratives with images. Journal of Visual Literacy. 2019. №38(1-2). P. 1-16.
18. Williams M. Under Co Under Cover: An Explor er: An Exploration of Book Co ation of Book Cover Design and Reader er Design and Reader Perception of the Text. 2016. 49 p. URL: <https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1596&> (дата звернення: 22.03.2025)
19. Васильєв О., Думич А. Мінімалізм як тенденція книжкової обкладинки в Україні. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: матеріали VII Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 05 квітня 2025 р). Київ : КНУТД, 2025. Т. 2.
20. Давиденко Л.Ф. Засоби художньої виразності у книжковій графіці: традиції та інновації. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2014. № 1. С. 115-118.
21. Думич А. Авторське опитування «Дослідження читацьких уподобань: ілюстровані книги та українська література». URL: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdr0-62NsVLp9eSd9UbW9uyL_uz0WHs4XpTJT5pXi-eYCC2wg/viewform?usp=dialog (дата звернення 12.04.2025).

22. Енеїда Базилевича. Історія створення ілюстрацій і макета книги до поеми Івана Котляревського / Упорядники : Павло Гудімов, Діана Ключко; Дизайнер: Катерина Сіваченко. Київ : Артбук, 2017. 192 с.
23. Звіт за результатами онлайн-опитування «Практики читання під час війни». Український інститут майбутнього. URL: <http://news.uifuture.org/zvit-za-rezultatami-onlayn-opituvan/> (дата звернення 20.03.2025).
24. Кадоркіна Ю. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок. *Молодий вчений*, 2018. №12 (1). С. 19-22.
25. Каракоз О. О. Традиційна і електронна книга крізь призму проблеми популяризації книги й читання. *Питання культурології*. 2019. № 35. С. 194–205. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.35.2019.188809> (дата звернення: 14.02.2025)
26. Колесник О. С. К-60 Феномен інтерпретації в художній культурі : монографія. К. : НАКККиМ, 2014. 265 с.
27. Літературознавчий словник-довідник / за редакцією Гром'як Р. Т., Качкан В. А., Ткаченко, А. М. Київ : Академія, 2006. 512 с.
28. Майовець А. Ілюстрування дитячих книг художниками-випускниками Української академії друкарства останньої чверті ХХ ст.: досвід художньо-технічного виконання. *Народознавчі зошити*. 2013, №4. С. 750-755.
29. Матриця : худож. фільм / реж. Лана та Ліллі Вачовські; у гол. ролях: Кіану Рівз, Лоренс Фішборн, Керрі-Енн Мосс ; Warner Bros. Pictures. США, 1999. 136 хв.
30. Мельник О. Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. 2015. № 1. Вип. 33. С. 157–161. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/6039> (дата звернення: 05.04.2025).

31. Метель Т. В. Дуальність понять «форма» та «контрформа» в мистецтві. *Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2017 №2(2). С. 147-152. URI: <http://hdl.handle.net/123456789/3870> (дата звернення 20.05.2025).

32. Мулкохайнен В. А. Дизайн книги у контексті української проєктної культури 1950-х – 2020-х років. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства. К.: КНУТД, 2024. 579 с.

33. Новік Г.В., Зємцова П.О. Сучасна ілюстрація. Видавництво «А-ба-ба-га-ла-ма-га». *Теорія та практика дизайну: зб. наук. праць. Дизайн*. К.: НАУ, 2021. Вип. 24. С. 95-103.

34. Орлюк О. Чому важливо видавати книжки під час повномасштабної війни та чи з'явився попит на українську літературу за кордоном. TV – ПАРК. Культура. 2024. 27 травня. URL: <https://suspilne.media/culture/751731-comu-vazlivo-vidavati-knizki-pid-cas-povnomasstabnoi-vijni-ta-ci-zavivsa-popit-na-ukrainsku-literaturu-za-kordonom> (дата звернення 15.04.2025).

35. Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 року. Закон України від 29 жовтня 2024 р. № 4034-IX 1 с. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2025, № 15, ст.36). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4034-20#Text> (дата звернення 05.05.2025).

36. Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році : наказ Міністерства освіти і науки в Україні № 392 від 27.04.2022. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 травня 2022 р. за № 487/37823. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-22#Text> (дата звернення 05.05.2025).

37. Пушкар О.І., Андрющенко Т.Ю. Ілюстрування : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.051501 «Видавничо-поліграфічна справа». Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 128 с.

38. Рибалко І.В., Ткач Л.М. Жанр новели в українському історико-літературному процесі XIX – XX століть : навч. посібник. Дніпро: НМетАУ, 2014. 52 с.

39. Скляренко Н., Пекна М. Сучасні тенденції у дизайні української книжкової ілюстрації. *Актуальні проблеми сучасного дизайну: матеріали VI Міжнародна науково-практична конференція* (м. Київ, 25 квітня 2024 р). Київ : КНУТД, 2024. Т. 2. С.365-368

40. Сулейман А. #DesignerSpotlight –The Inside Out of Book Cover Design From Chip Kidd. 2016. URL: <https://www.zilliondesigns.com/blog/videos/designer-spotlight-chip-kidd/> (дата звернення 20.03.2025).

41. Файл:Tegla Gwr Pen-y-Bryn wyneb(dg).JPG. URL: [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Tegla_Gwr_Pen-y-Bryn_wyneb\(dg\).JPG](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Tegla_Gwr_Pen-y-Bryn_wyneb(dg).JPG) (дата звернення 27.03.2025).

42. Фоліо. Офіційний сайт видавництва URL: <https://folio.com.ua/search?s=%D1%8F+%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0> (дата звернення 03.04.2025).

43. Хвильовий М. Я (Романтика) [Електронний ресурс] // УкрЛіб : електронна бібліотека української літератури. — Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=660> (дата звернення: 16.03.2025).

44. Хвильовий М. Я (Романтика) Регенсбург : Видання книжкового товариства «Універсальна Бібліотека», 1947. 40 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/proza/hvylovuj-m-ya-romantyka/> (дата звернення 03.04.2025).

45. Шкуренко О. Слупська Я. Застосування віртуальної реальності (VR) у освіті. *Молодий вчений*. 2022. № 9(109). С. 82-88. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-19>. (дата звернення 10.04.2025).

46. Яковенко І. Як видавництва працюють з дизайнами обкладинок української класики. URL: <https://bazilik.media/iak-vydavnytstva-pratsiuiut-z-dyzajnamy-obkladynok-ukrainskoi-klassyky/> (дата звернення 18.03.2025).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Рис. А.1. Сертифікат про участь
в VII Міжнародній науково-практичній конференції “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ” Київ, КНУТД, 4 квітня 2025 р.

Додаток А

Тези доповідей на конференцію

VII Міжнародна науково-практична конференція
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ»
Київ, КНУТД, 04 квітня 2025 р.

УДК 7.012:655.4

МІНІМАЛІЗМ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ ДИЗАЙНУ КНИЖКОВИХ ОБКЛАДИНОК В УКРАЇНІ

ВАСИЛЬЄВ Олександр, ДУМИЧ Анна

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
vasyliiev.os@knuud.edu.ua

Роботу присвячено аналізу та узагальненню інформації про дизайн обкладинок на прикладі серії книг «Неканонічний канон» Володимира Гаєриша. У роботі розкрито основні функції, які виконує дизайн книжкової обкладинки, та прийоми, які використано для реалізації креативних ідей. За результатами дослідження визначено актуальність мінімалістичних дизайнів сучасних обкладинок, які візуалізують завдяки стриманій колірній палітрі, чітким лініям, простим шрифтам і винесенні типографіки на передній план, що гармонійно підкреслює змістову частину книг та забезпечує візуально-комунікативний зв'язок між твором і читачем.

Ключові слова: дизайн, назва книги, колір, шрифт, український дизайнер, типографія.

ВСТУП

У сучасному світі книжкова обкладинка є не лише захисним елементом, а й відіграє ключову роль у маркетингу, формуванні першого враження та візуальній ідентифікації твору. Зростання кількості видавництва та розвиток електронних книг сприяють посиленню конкурентного середовища у видавничій галузі. Вдало розроблений зовнішній вигляд книги є одним з основних аспектів, що забезпечує привернення уваги покупця та підвищує шанси успіху в реалізації товару.

Розвиток інноваційних технологій та висока конкуренція є основними причинами збільшення попиту на креативні дизайнерські рішення, зважаючи на те, що сучасна книга стала не лише інструментом отримання та зберігання інформації, а й естетичним елементом. В пошуку нових ідей для розробки візуального оформлення обкладинок друкованих видань дизайнери поєднують як традиційні, так і інноваційні підходи, експериментуючи з типографікою, колірною палітрою, ілюстраціями та іншими графічними матеріалами.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є дослідження основних тенденцій у дизайні книжкових обкладинок, включаючи мінімалізм, використання нестандартних ілюстрацій, кольорових та шрифтових рішень. Для аналізу обрано серію видань «Неканонічний канон», яка відзначена спеціальною відзнакою журі за обраний дизайн-підхід та його можливості за результатами конкурсу в рамках міжнародного фестивалю «Книжковий Арсенал» у співпраці з Goethe-Institut «Найкращий книжковий дизайн» 2023 року.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЙОГО ОБГОВОРЕННЯ

Попри зростання популярності електронних книг паперові видання залишаються пріоритетним вибором серед сучасних українських читачів. Результати соціологічного дослідження «Нью Імідж Маркетинг Груп» на замовлення Українського інституту майбутнього щодо практик читання українців під час повномасштабної війни свідчать, що більш опитаних (понад 46%) охоче купували саме паперові книги впродовж 2023 року. Це засвідчує актуальність теми дослідження та необхідність визначення головних тенденцій в дизайні обкладинок книжок на українському книжковому ринку.

Під час вибору книги, яку потенційний читач має намір придбати, його увага насамперед зосереджується на її обкладинці. Вдалий дизайн не лише привертає увагу, а й створює певні асоціації у людей. Так відомий американський графічний дизайнер, креативний директор журналу The Atlantic Пітер Мендельсунд, який відомий своїми обкладинками книг і журналів, у своєму інтерв'ю [5] неодноразово вказував на дві основні функції книжкової обкладинки: представляти текст та продавати книгу. Він порівнює зовнішній вигляд книги з «трейлером до фільму», що повинен забезпечувати розуміння жанру та змісту твору з першого погляду потенційного читача на неї.

В ході нашого дослідження визначено, що під час розробки обкладинки книги перед дизайнерами стоять дві основні задачі:

- забезпечити відмінність книги за зовнішнім виглядом від книг конкурентів з одночасним максимальним приверненням уваги потенційних покупців;
- забезпечити максимальне розуміння тематики та жанру книги, зберігаючи основний настрій написаного тексту.

Для досягнення цієї мети, сучасні графічні дизайнери використовують різноманітні стилістичні прийоми та техніки, розробляючи унікальні та креативні обкладинки. Ключовим кроком при цьому є допроектні дослідження, що забезпечують дизайнера інформацією про вікові категорії читачів, їх основні характеристики і вподобання, популярні тренди серед них щодо книжкової продукції, цінову категорію товару тощо. Важливим є врахування фізичних можливостей реалізації дизайн-проєкту, зважаючи на друкарські технології різних видавництв та визначені бюджетні обмеження для кожного видання [2].

За результатами дослідження визначено, що серед популярності яскравих абстрактних ілюстрацій, поп арту та неонових кольорів мінімалізм залишається одним із провідних напрямів у сучасному українському графічному дизайні. Використання обмеженої кількості деталей та кольорів звертає увагу глядача на основну ідею. Яскравим прикладом є серія книг «Неканонічний канон», дизайнером візуалу якої є художник Володимир Гавриш. (див. рис.1,а, рис.1,б). Серію присвячено українським відомим письменникам і поетам, таким як Микола Хвильовий, Іван Багряний, Марко Вовчок та інші. Через мінімалістичний дизайн, відсутність ілюстрацій та загальних деталей Володимир Гавриш використовує лише композиційне розташування тексту та колір для підкреслення індивідуальності кожного твору. Для обкладинки дизайнер добирає певну колірну гаму для кожної книги

відповідно до власного уявлення про автора, зміст твору та місце видання у загальній серії [3]. Наприклад, для обкладинки книги «Микола Хвильовий: Повість про санаторійну зону. Сентиментальна історія. Я (Романтика)» (див. рис.1,а) використано тьмяно-багряний колір, який часто фігурує в творах автора як колір-символ революції [4]. Для дизайну застосовано ще один цікавий прийом. Назва книги ніби «виділена» на екрані комп'ютері серед іншого тексту, який приховано білим кольором.

Рис. 1. Дизайн книжкових обкладинок українських видань:
а, б – серія книжок «Неканонічний канон», м. Київ: Віхола, 2023 [4]; в – Барнс
А. «Як бути спокійним», Харків: Фабула, 2017; г – Мудрак М.
НИКИФОР (NIKIFOR), Київ: Родовід, Український Музей в Нью-Йорку, 2023

Зазвичай на обкладинках книг основну увагу акцентують на назві твору. Для цього використовують розмір, колір або відмінності шрифтів, створюючи певний контраст між іменем автора та назвою (див. рис.1,в). В ході дослідження нами виокремлено зразки обкладинок книжок, в яких взагалі не вказують автора на титульній стороні (див. рис.1,г). Володимир Гавриш в дизайні навпаки виділяє жирним шрифтом не назву твору, а автора книги. Це зумовлено тим, що дана серія «покликана перевідкрити знайомих незнайомців», як написано на сайті «Віхола», тому основний акцент йде на пізнання українських авторів.

ВИСНОВКИ

Визначено, що технологічний прогрес та зміна споживчих вподобань визначають напрямки розвитку дизайну обкладинок книжок. Мінімалізм як напрямок у дизайні книжкових обкладинок дедалі впевненіше закріплюється в сучасному українському видавничому просторі, відображаючи світові тенденції до спрощення, лаконічності та візуальної гармонії. Аналіз серії книг «Неканонічний канон» видавництва «Віхола» демонструє, що мінімалістичний підхід сприяє створенню впізнаваного стилю, акцентуючи інтелектуальність видань і відповідаючи очікуванням сучасної аудиторії. Дизайнерські рішення серії базуються на креативних ідеях, які візуалізують завдяки стриманій

колірній палітрі, чітким лініям, простим шрифтам і винесенні типографіки на передній план, що гармонійно підкреслює змістову частину книг. Такий підхід не лише забезпечує естетичну привабливість, але й створює особливий візуально-комунікативний зв'язок між твором і читачем.

ЛІТЕРАТУРА

1. The Jacket Designer's Challenge: To Capture A Book By Its Cover Fresh Air Interview. 2014. URL: <https://www.npr.org/2014/10/16/345548582/the-jacket-designers-challenge-to-capture-a-book-by-its-cover> (дата звернення: 27.02.2025)
2. Williams M. Under Cover: An Exploration of Book Cover Design and Reader Perception of the Text. 2016. Undergraduate Honors Capstone Projects. URL: <https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1596&context=honors>. (дата звернення: 01.02.2025).
3. Яковенко І. Як видавництва працюють з дизайнами обкладинок української класики. URL: <https://bazilik.media/iak-vydavnytstva-pratsiuiut-z-dyzajnamy-obkladynok-ukrainskoi-klassyky/> (дата звернення: 02.02.2025)
4. Хвильовий М. Повість про санаторійну зону. Сентиментальна історія. Я (Романтика). Київ: Віхола, 2022. 256 с.
5. Peter Mendelsund. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Mendelsund (дата звернення: 10.02.2025).

VASYLIEV O., DUMYCH A.

MINIMALISM AS A BOOK COVER DESIGN TENDENCY IN UKRAINE

The work is devoted to the analysis and generalization of information about cover design using the example of the series of books "Non-canonical Canon" by Volodymyr Gavrysh. The work reveals the main functions performed by book cover design and the techniques used to implement creative ideas. The results of the study determine the relevance of minimalist designs of modern covers, which are visualized thanks to a restrained color palette, clear lines, simple fonts and the foregrounding of typography, which harmoniously emphasizes the content of the books and provides a visual-communicative connection between the work and the reader.

Keywords: design, book title, color, font, Ukrainian designer, typography.

ДОДАТОК Б

РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТНОГО ОПИТУВАННЯ

Відповіді респондентів до авторського опитування «Дослідження читацьких уподобань: ілюстровані книги та українська література»

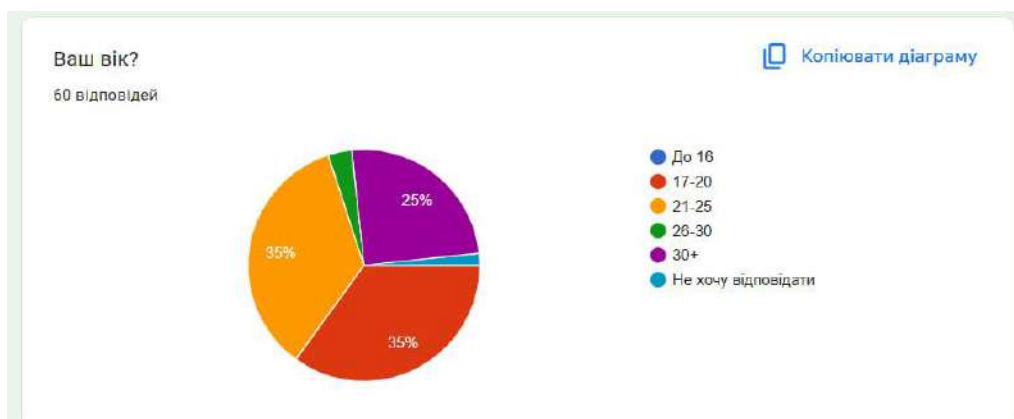

Рис. Б.1. Результати опитування стосовно віку читачів

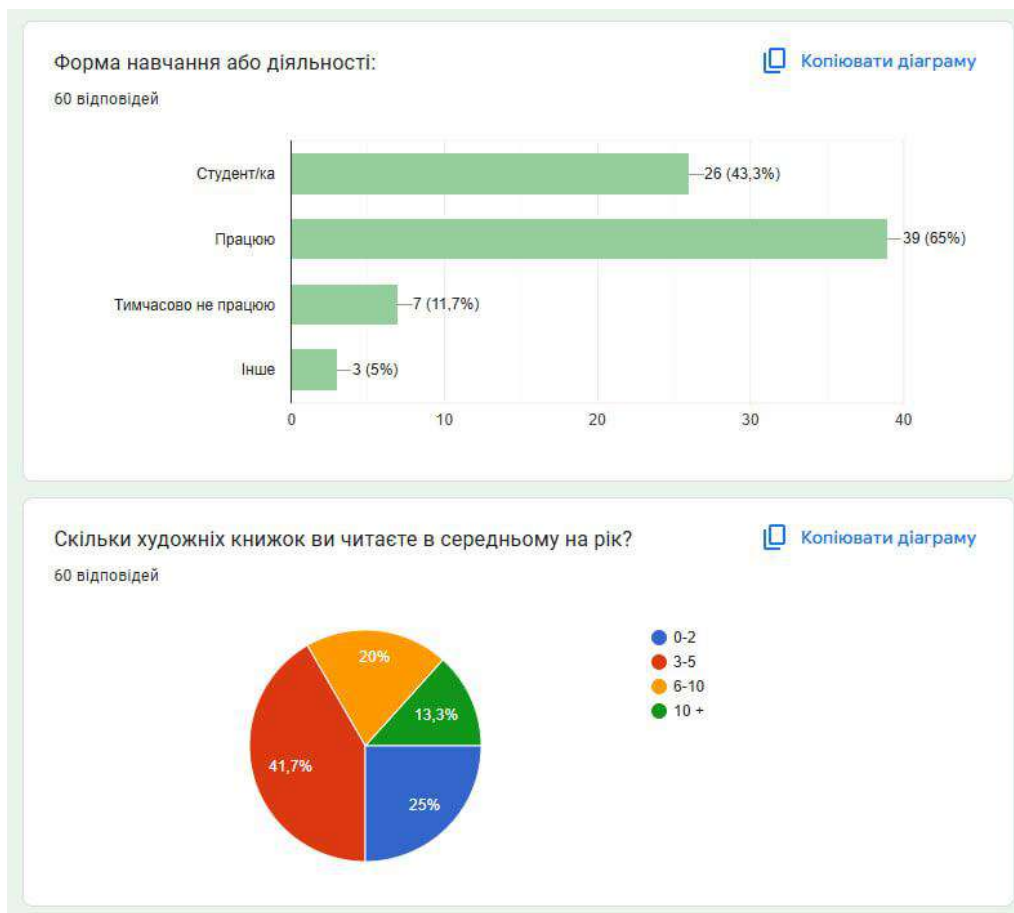

Рис. Б.2. Результати анкетного опитування

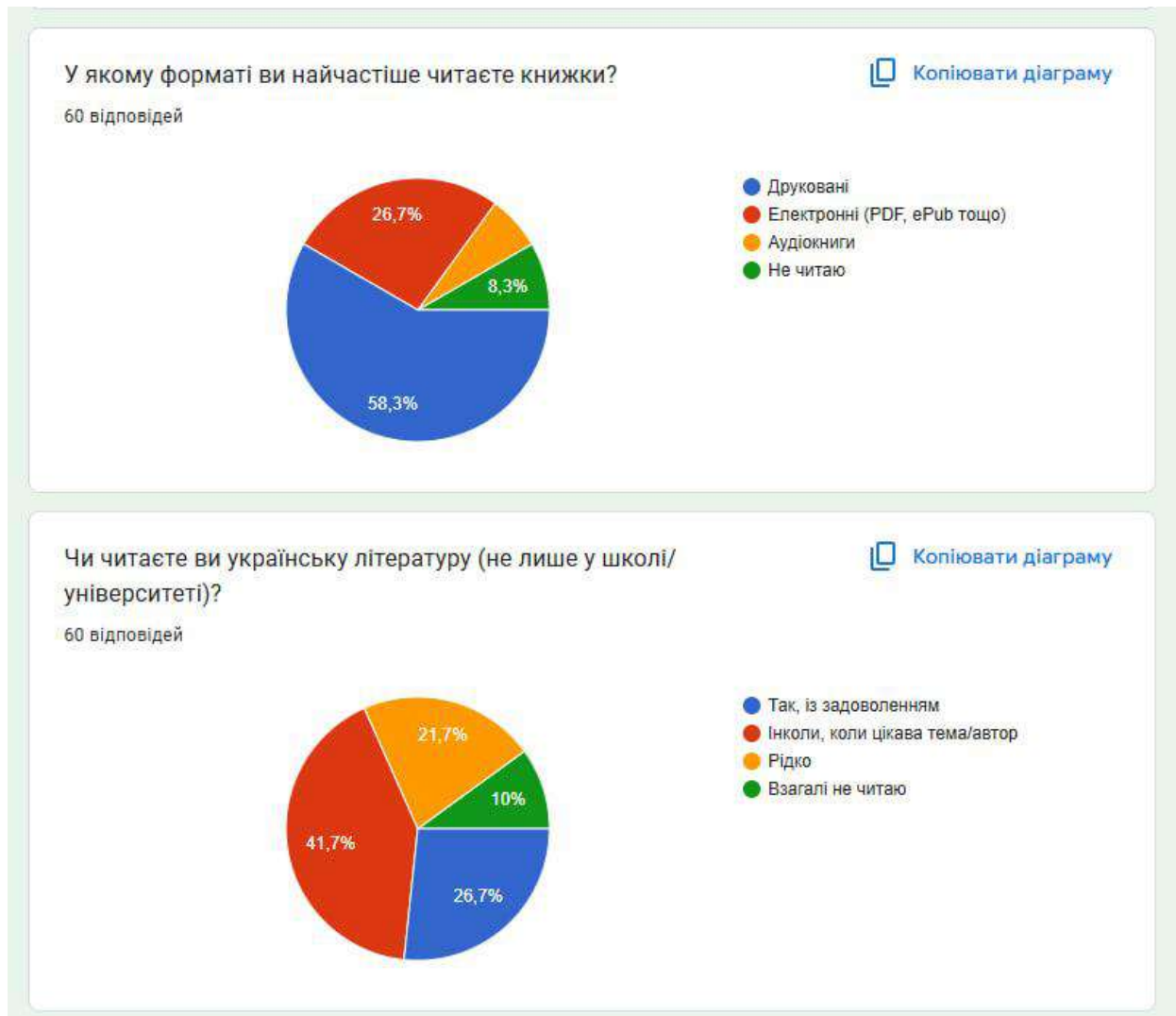

Рис. Б.3. Результати опитування стосовно актуальності друкованих книг серед основної читацької аудиторії

Які твори українських авторів вам найбільше запам'яталися або сподобалися?

38 відповідей

Сергій Жадан, Олександр Ірванець, Оксана Забужко, Софія Андрухович, Альона Мовчан

Федько халамидник

Хвильовий, Багряний, Симоненко, більше по укр письменникам 20 століття, також якщо 21-го - Жадан та можливо ще хтось, одразу не згадаю

Володимир Винниченко реклама,

Лесь Подерв'янський «Казка про репку або х*лі не ясно?»

Т. Г. Шевченко

Ірина Вільде, Ліна Костенко, Сергій Жадан, Олександр Ірванець, Андрій Кокотюха,

"Климко" автора не пам'ятаю

твори Миколи Хвильового досить гарно демонструють те, що могли насправді відчувати люди сто

Які твори українських авторів вам найбільше запам'яталися або сподобалися?

38 відповідей

твори Миколи Хвильового досить гарно демонструють те, що могли насправді відчувати люди сто років тому, неначе відкликається щось у душі

Федько Халамидник, Вечори на хуторі..

Климко. Дуже плакала(

Ліна Костенко

Катананхе, Музей покинутих секретів

Енеїда, Тигролови, Я (Романтика)

"Арабески" Жадана, "я (романтика)" хвильового, люблю добірки віршів

Обожнюю Ліну Костенко, Тараса Шевченка, з дитинства у пам'яті Винниченко "Федько-халамидник", Стефаник "Камянний хрест"... Багато у перекладі зі світової літератури

Рис. Б.4. Скрини сторінок анкети опитування

Які твори українських авторів вам найбільше запам'яталися або сподобалися?

38 відповідей

- «Зачарована Десна» Олександр Довженко
- Тигролови
- Танці з кістками
- Кайдашева Сім'я
- В. Домантович
- Макс Кідрок «Не озирайся і мовчи»
- "Хіба ревуть воли, як ясла повні"
- Федько Халамидник.....
- "Жінка зі сну", "Мелодія кави в тональності кардамону"

Що, на вашу думку, могло б зробити українську літературу більш привабливою для прочитання?

30 відповідей

- Дизайн
- Популяризація творів на державному рівні, більше конкурсів та форумів
- розширення спектру різних тем
- Більше форсити її так, щоб це не виглядало як нав'язування, зацікавити чимось конкретним, щоб це викликало реальний інтерес читача. Особливо форсити в тт чи інсті або інших соц мережах
- Реклама, мультфільми, короткометражні фільми.
- Не крінж обкладинка
- Цікава політурка
- в українській літературі має бути баланс: письменник повинен чіпляти людей цікавими та насиченими сюжетами, а також наразі актуальним є питання стосовно візуального обрису книги, я знаю, що зараз багато митців перевидають книги з новими дизайнами і це захоплює

Рис. Б.5. Скрини сторінок анкети опитування

Що, на вашу думку, могло б зробити українську літературу більш привабливою для прочитання?

30 відповідей

Ілюстрація, доступність, популяризація

Якість друку та круті ілюстрації, а також просування

Можливо, популяризація не через нав'язування (як-от у школі, коли потібно обов'язково знати, читати, бо це ж українське), а через зацікавлення, адже наша література закриває будь-який попит, просто варто про це говорити

Популяризація і доступність(коштова)

Насправді вадко сказати, але як на мене було б класно якби було більше різних жанрів, а не майже всі твори про війну (так я розумію який в нас зараз час, але не дуже класно крли заходиш в книжковий магазин і там з творів українських письменників 90% про війну, і так сумно а тут ще більше реальністю добити хочуть)

Ну важливо починати знайомитись з новими авторами, бо більшість вважає що укр література це лише давні твори про журбу і скруту

Рис. Б.6. Скрини сторінок анкети опитування

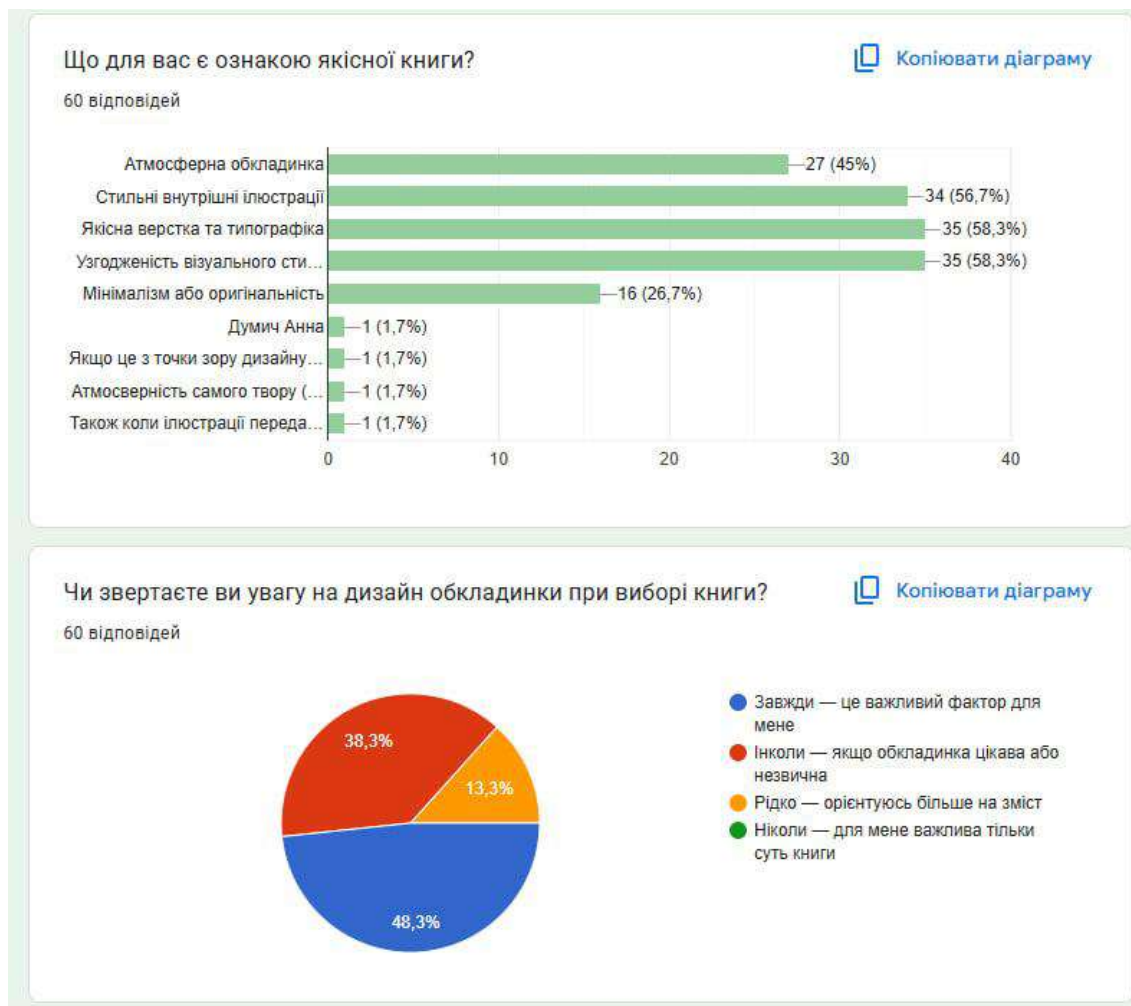

Рис. Б.7. Результати анкетного опитування

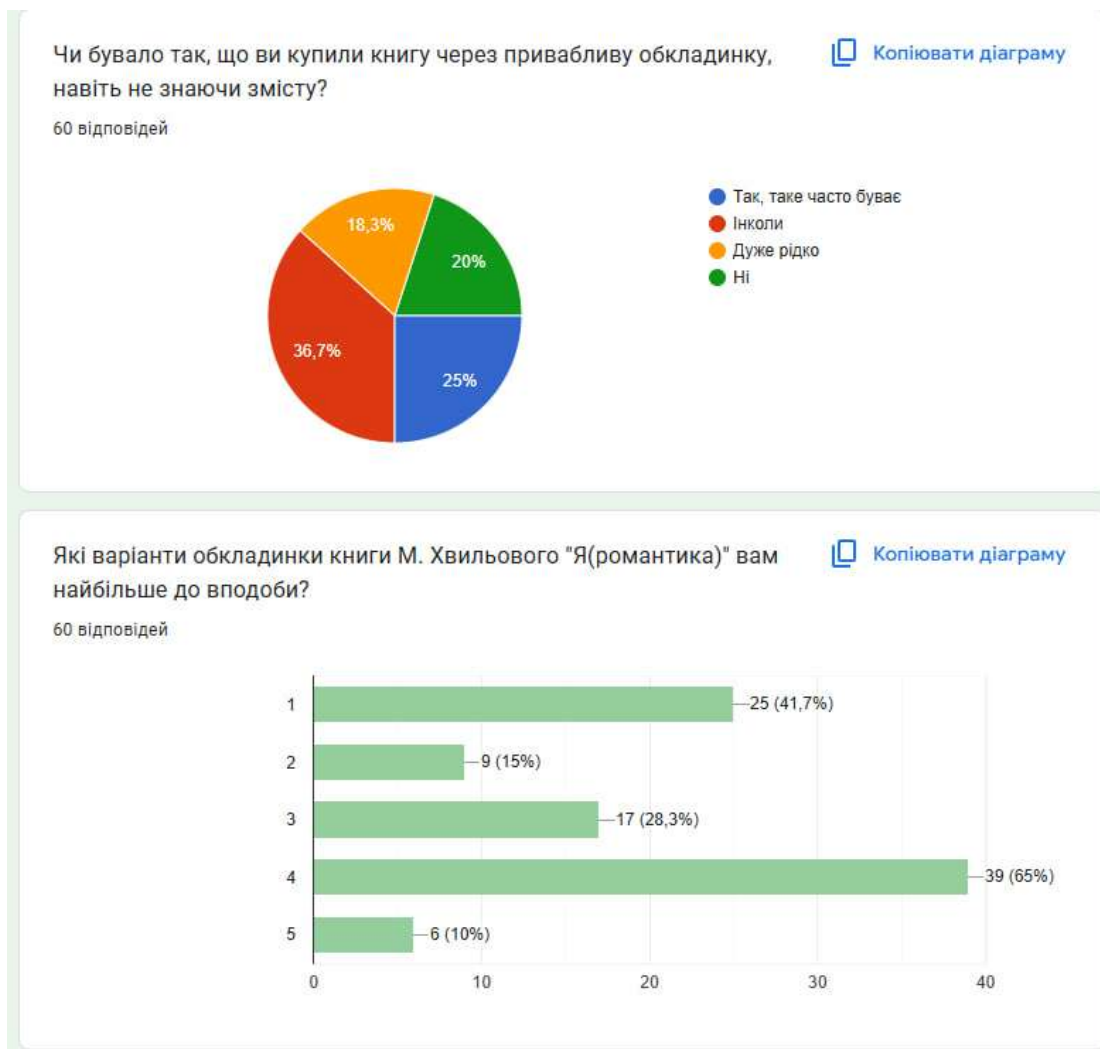

Рис. Б.8. Результати опитування стосовно привабливості розробленого дизайну серед основної споживчої аудиторії

Чи вважаєте ви, що ілюстрації необхідні лише для дитячих книг? Поясніть свою думку

36 відповідей

Не зовсім так, ілюстрації потрібні для візуального сприйняття твору, для кругозору, для символіки.

ні, ілюстрації доповнюють будь яку історію

Не тільки для дитячих, ілюстрації можна у будь-якій літературі використовувати, просто в дитячій до теми було б у більш мультяшному стилі робити, а для більш «дорослої» (не 18+ 😊😊😊) літератури - вже більш серйозний(?), просто хз як назвати. Ну як мінімум в дитячій літературі не зобразиш сюжет у морзі 🍖

Ні, розвивають увагу, мислення.

Самі ілюстрації доречні для будь-якого віку. Якщо написане має спиратися на фантазію читача, то ілюстрації справді можуть бути не дуже доречними, але в будь-якому іншому випадку це необхідний елемент візуалізації

Ні.

Зовсім ні, ілюстрації потрібні не лише для дитячих книг. Хоча вони, безперечно, відіграють важливу

Чи вважаєте ви, що ілюстрації необхідні лише для дитячих книг? Поясніть свою думку

36 відповідей

Зовсім ні, ілюстрації потрібні не лише для дитячих книг. Хоча вони, безперечно, відіграють важливу роль у дитячій літературі, роблячи історії більш захопливими та допомагаючи малюкам візуалізувати події та персонажів, їхня цінність виходить далеко за межі дитячого читання. Ось кілька причин, чому ілюстрації важливі і в книгах для дорослих:

Візуалізація складних ідей.
Підсилення емоційного впливу.
Покращення сприйняття та запам'ятовування.
Естетична цінність.
Розширення меж розповіді.

Ілюстрації є потужним інструментом візуальної комунікації.

ні, ілюстрації необхідні всім для кращого розуміння книги, це додає колориту

Рис. Б.9. Скрини сторінок анкети опитування

Чи вважаєте ви, що ілюстрації необхідні лише для дитячих книг? Поясніть свою думку

36 відповідей

ні, бо є люди з поганою уявою та на мою думку це цікавіше в будь-якому разі

Хай будуть щоб люди могли моментами спіймати думку автора

Ні, для мене це важлива складова як і текст

Ні, я так не вважаю. Ілюстрація дає змогу ознайомитися із творчістю сучасних, молодих художників-графіків.

Ні, це не лише картинки, а й інструмент занурення читача в екосистему книги. Вони зацікавлюють як дитячого читача, так і дорослого. А враховуючи залежність молоді від тіктоку і маленького фокусу уваги, такі картинки будуть як ті самі килими, які чистять на фоні, поки розповідають історії, щоб утримувати увагу глядача

Ні!!!!Це візуальна складова,важлива для кожного читача!

Ні, ілюстраціями можна досить гарно доповнити будь яку книгу та підкреслити її атмосферу

Ні, ілюстрації потрібні для всіх вікових груп

Чи вважаєте ви, що ілюстрації необхідні лише для дитячих книг? Поясніть свою думку

36 відповідей

Ні. Дорослим книжки теж цікаво читати, якщо там є ілюстрації

Ні, не лише для дитячій літературі, гарна ілюстрація підійде до будь якого твору, надасть більшого змісту.

ні, це важливо для всіх

Ні, ілюстрації можуть бути корисними й для дорослих книг. Вони допомагають краще сприймати текст, підкреслюють настрій твору, акцентують важливі деталі або навіть додають новий вимір до історії. Це особливо актуально для складних сюжетів, наукових праць чи поетичних збірок.

Ні не вважаю, дорослі також люблять ілюстрації))

Ні, не вважаю. Ілюстрації чудово доповняють будь-яку книгу

Ні, я вважаю що ілюстрація потрібна також і для дорослих. Оним малюнком можна покращити розуміння твору чи передати емоції в тому чи іншому епізоді.

Рис. Б.10. Скрини сторінок анкети опитування

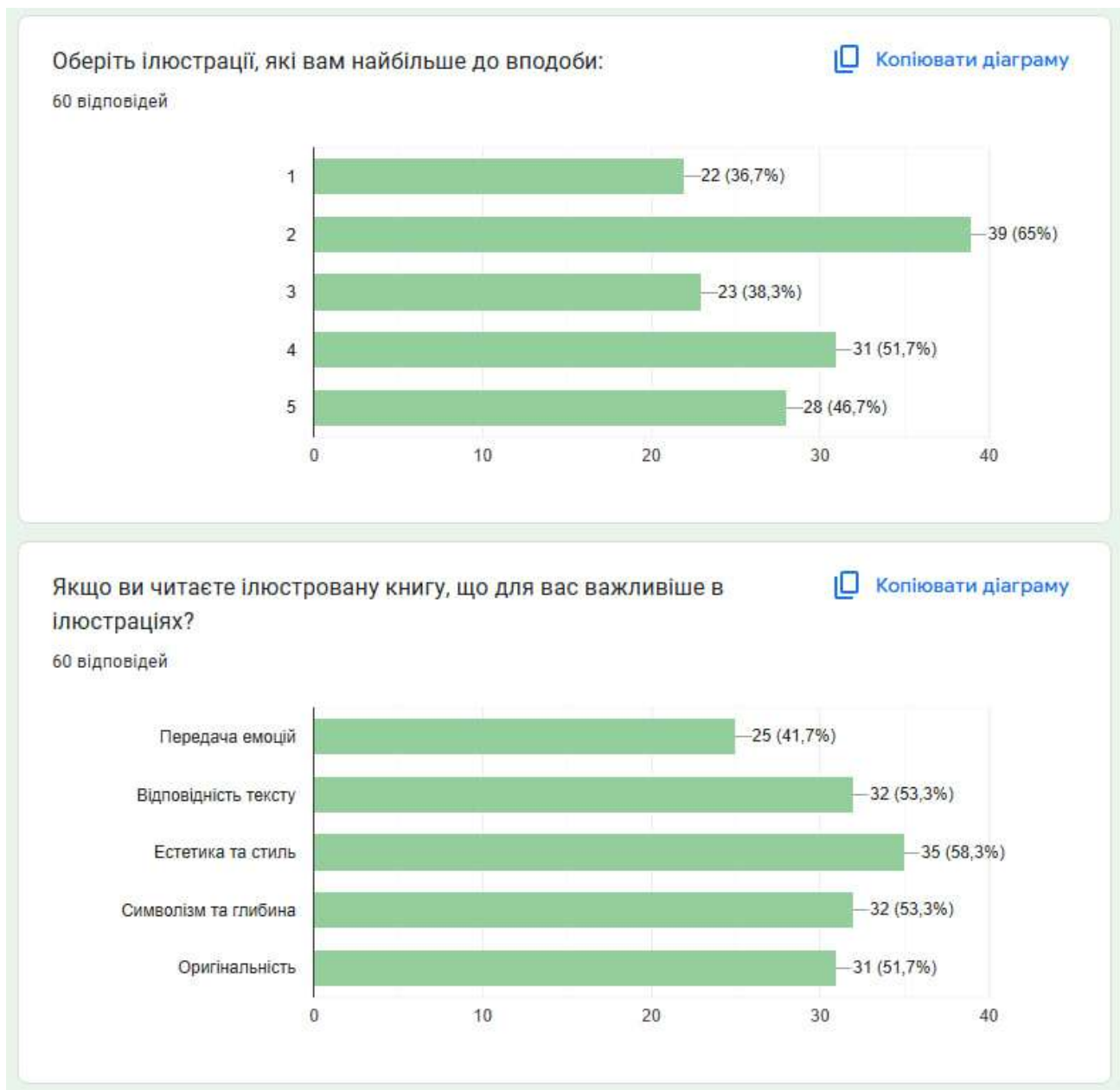

Рис. Б.10. Результати анкетного опитування

Додаток В.
ДОДАТКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Рис. В.1. Ілюстрація з зображенням ключового моменту твору

Рис. В.2. Ескізи головного герою та образу Матері

Рис. В.3. Використання акцентних кольорів для окреслення емоційного забарвлення твору

Рис. В.4. Зображення персонажів твору

Рис. В.5. Часткове зображення Шаблон мему «Обери сторону» з фільму «Матриця» в ілюстрації

Рис. В.6. Обкладинка книги М. Хвильового «Я(Романтика)»

Рис. В.7. Зразки фінального вигляду книги М. Хвильового «Я(Романтика)». Розроблено з використанням мокапів в програмі Adobe Photoshop